

DORDRECHTS
MUSEUM

JAAERVERSLAG **2024**

DORDRECHTS MUSEUM
HUIS VAN GIJN
HOF VAN NEDERLAND
REGIONAAL ARCHIEF DORDRECHT

INHOUDSOPGAVE

3	VOORWOORD
	1
6	KENSCHETS VAN DE ORGANISATIE
	2
8	PROGRAMMERING
	3
28	COLLECTIES
	4
43	PUBLIEK
	5
59	ORGANISATIE
	6
63	SPONSOREN EN FONDSEN
	7
65	FINANCIEEL VERSLAG
	8
69	GOVERNANCE CULTUUR CODE
	9
71	FACTS & FIGURES
	BIJLAGE
73	VERWERVINGEN 2024

VOORWOORD

2024 was voor de Dordrechts Museum Organisatie een jaar van verbinding. In alles wat we deden – van tentoonstellingen tot aankopen – stond één ambitie centraal: bruggen bouwen. Tussen mensen, verhalen, kunst en perspectieven. Een jaar waarin we actief op zoek gingen naar nieuwe manieren om het archief en de musea dichter bij de stad te brengen, en andersom.

Wat maakt kunst waardevol? Die vraag hield ons het afgelopen jaar bezig. We namen 'm onder de loep in onze ingelaste tentoonstelling *Kunst voor de kost*, waarin we focusten op de kunsthandel in de 19de eeuw; de tijd waarin commercie een grote rol in de kunstwereld begon te spelen. Kunstenaars werden er inventief van, daar niet van. Henriëtte Ronner-Knip schilderde haar katten altijd net iets te schattig, waardoor ze mateloos populair was bij het grote publiek – maar of dat nu de waarde van kunst bepaalt?

Rein Dool, *Sicilië*, 1969
foto Jørgen Snoep

We belichtten de vraag vanuit het Romantische gedachtegoed in *LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek* – een van de hoogtepunten van 2024. Te midden van beroemde Franse tijdgenoten als Théodore Géricault, Dominique Ingres en Eugène Delacroix toonden we de vrijgevochten idealen van 'onze' Ary Scheffer. Jarenlange voorbereidingen achter de schermen gingen hieraan vooraf. We werkten nauw samen met Franse musea als Paris Musées en Musée de la Vie Romantique, gevestigd in Scheffers voormalige huis in Parijs. We onderhandelden over bruiklenen en filosofeerden in Fondation Custodia tot diep in de nacht over vrijheid, gelijkheid en individuele expressie. De idealen van de Franse Revolutie die, door de opkomst van populistische partijen in de huidige tijd, urgenter dan ooit zijn.

Onze inspanningen werden beloond: nog nooit waren er zoveel schilderijen uit de Franse Romantiek in Nederland bij elkaar – maar liefst zestig bruiklenen uit meer dan veertig collecties. 'Une belle coopération franco-néerlandaise'. *NRC* plaatste *LIBERTÉ!* in hun top 10 van beste tentoonstellingen, *de Volkskrant* noemde het 'uitzonderlijk wat je krijgt voorgeschoteld'. De tentoonstelling leverde ons ongekende mediawaarde op en zette het Dordrechts Museum in één klap op de internationale kaart. Ook dat maakt kunst waardevol.

In de voetsporen van Scheffer maakten we ons hard voor het bestaansrecht van musea. In eerste instantie samen met André Besseling, nadat hij onze organisatie halverwege het jaar verliet, samen met interim zakelijk directeur Hedwig Verhoeven. Scheffer vocht voor verbeeldingskracht. In een tijd vol politieke onrust gebruikte hij zijn penseel als wapen. Ook wij bevinden ons aan de vooravond van een periode vol uitdagingen. De aangekondigde bezuinigingen van de gemeente Dordrecht zullen een aanzienlijke impact hebben op onze organisatie en vraagt om creativiteit, keuzes en een duidelijk besef van de waarde van kunst bij de mensen die de bezuinigingen doorvoeren.

Met de pilot *Museum op recept*, waarvoor we in 2023 het initiatief namen, onderzochten we samen met het Museum van de Geest in Haarlem en het Bonnefantenmuseum Maastricht

hoe kunstijken in musea kan bijdragen aan het verbeteren van de mentale gezondheid. De veelbelovende onderzoeksresultaten presenteerden we tijdens het Museumcongres 2024 en ook *Editie.nl* bracht er een uitgebreid nieuwsitem over op *RTL4*. Kunst roept emoties op, verrast, brengt je op andere gedachten en versterkt zo de innerlijke veerkracht. Kunst stimuleert daarbij zelfinzicht en persoonlijke ontwikkeling. Kijken naar kunst verbindt. Dit alles bevordert de mentale gezondheid. Ziedaar de waarde van kunst.

Dichter bij huis vroegen we in het kader van *Museum in de wijk* Dordtenaren uit de wijken De Staart, Noordflank, Lijnbaan en Centrum wat kunst waardevol maakt voor hen. Met *Museum in de wijk* stimuleren we samen met Buurtwerk Dordrecht en Samen Ontwikkelen door Cultuur (SOC) cultuurparticipatie van Dordtenaren.

Museum in de wijk

Wat blijkt? Waarde zit niet alleen in het kunst-object zelf, maar vooral in wat het object voor mensen betekent.

Die gedachte zit ook achter twee bijzondere aankopen die we deden: schilderijen van Thérèse Schwartz en Frieda Hunziker. Kunstenaars die hun tijd vooruit waren en die, door hun plek in onze collectie, nieuwe vensters openen. Ze belichten niet alleen de rijke Nederlandse kunstgeschiedenis, maar ook de onderbelichte rol van vrouwelijke kunstenaars.

Voor ons zit de waarde van kunst niet alleen in geld of prestige, schoonheid of techniek, maar vooral in wat het losmaakt. Kunst biedt ruimte om stil te staan, om andere perspectieven toe te laten. Het verbindt mensen met elkaar en met verhalen die groter zijn dan henzelf.

Als iemand daartoe in staat is, is het Abul Hisham, winnaar van De Scheffer 2024. Zijn werk daagt uit, prikkelt de verbeelding en opent nieuwe deuren van begrip. Hij weet als geen ander gesprekken op gang te brengen over onze geschiedenis, onze verschillen en overeenkomsten, en de complexiteit van de wereld om ons heen. We zijn dan ook blij dat we zijn werk *Another day* (2024), dat hij maakte als onderdeel van de Schefferprijs, met dank aan de Vereniging Dordrechts Museum aan de collectie hebben kunnen toevoegen.

In het drieluik staan vijf bomen voor een intens gloeiende lucht. Twee bomen staan voor een muur die over het gehele drieluik loopt, drie erachter. Ernaast, geschilderd op afzonderlijke panelen, staan hogere bomen, waarvan de takken volhangen met rode appels. Hier is de

lucht sereen donkerblauw. Gebarricadeerd voor de muur vier mannen. Twee in het midden – de één legt zijn hand op de schouder van de ander. Op de afzonderlijke panelen staat steeds één man met zijn rug naar je toe.

De muur roept associaties van grenzen en migratie op, maar er lijkt meer achter deze muur te zitten. Het gaat om het menselijk bestaan; om verlangen, macht, geloof en herinnering. Laat dat de waarde van kunst zijn.

Of het nu gaat om een meesterwerk van Thérèse Schwartz of een dierbaar object in een Dordtse huiskamer, de waarde van kunst ligt in de betekenis die we eraan geven. En die betekenis ontstaat pas echt wanneer we die samen delen.

Femke Hameetman,
artistiek directeur

Jeroen van de Beek,
zakelijk directeur

1

KENSCHETS

**Wij zijn de Dordrechts Museum Organisatie. Vier blikopeners in één:
Huis Van Gijn, het Regionaal Archief Dordrecht, Hof van Nederland
en het Dordrechts Museum zelf.**

**We zijn net zo verschillend als onze bezoekers, maar hebben één ding
gemeen: we kijken met ons hart. Of je nu voor het eerst een archief of
museum bezoekt of er de deur platloopt, uit Dordrecht komt of van ver
daarbuiten, een kleine portemonnee hebt of een grote; voor ons ben
je net zo belangrijk als de collectie die we beheren. We zijn namelijk
– zoals het Dordtenaren betaamt – bruggenbouwers.
Wat wil je, met al dat water om ons heen.**

MISSIE EN VISIE

Als oudste stad van Holland heeft Dordrecht door de eeuwen heen een schat aan verhalen verzameld. Over de Eerste Vrije Statenvergadering bijvoorbeeld die hier gehouden werd. Het begin van de gedachte dat je vrij moet kunnen zijn om te denken wat je denkt, te geloven wat je gelooft en te zijn wie je bent. Of over de handelsroutes die in de Middeleeuwen dwars door de stad liepen en waarmee Dordrecht niet alleen kruispunt van goederen, maar ook van culturen en ideeën werd. Dit erfgoed vormt de basis van onze organisatie. We bewaren deze collectie zorgvuldig, voor nu en voor de toekomst en zorgen ervoor, dat iedereen ervan kan genieten.

Door bruggen te bouwen tussen vroeger en nu, tussen verschillende perspectieven, werelden, bezoekers, kunstenaars en meningen. Dat doen we zorgvuldig en samen met jou. Zodat er ruimte ontstaat. Ruimte waarin je kan verkennen, dromen, ontdekken, fantaseren. Kortom, ruimte voor verbeeldingskracht.

Jouw verbeeldingskracht vergroten is onze drijfveer. Het opent je hart en voedt je hoofd. En met vier gebouwen vol kunst en geschiedenis kunnen we je een overvloed aan veranderende denkbeelden, invalshoeken en ideeën bieden.

We nodigen je uit in onze collectie op zoek te gaan. Te interpreteren, grenzen te verleggen, je te verwonderen, te laten troosten of nieuwe inzichten op te doen. Zo maken we nieuwe verhalen en voorzien we de oude van context. Samen bouwen we bruggen, zodat jij met een frisse blik de wereld in kan kijken.

ORGANISATIE

DORDRECHTS MUSEUM

Het Dordrechts Museum, opgericht in 1842, is een van de oudste musea in Nederland. De initiatiefnemers stond 'een museum van schilderijen' voor ogen en die ambitie heeft in 182 jaar verzamelen geresulteerd in een collectie van zes eeuwen schilderkunst van (inter)nationaal niveau.

HOF VAN NEDERLAND

Hof van Nederland is een historisch museum over het belang van Dordrecht voor de geschiedenis van vrijheid in Nederland.

Het Hof is een belangrijke plaats van herinnering van onder meer de Eerste Vrije Statenvergadering (1572) en de Synode van Dordrecht (1618-1619).

HUIS VAN GIJN

Huis Van Gijn is een uniek historisch woonhuis, dat de Dordtse bankier en verzamelaar Simon van Gijn bij zijn overlijden in 1922 met inboedel en verzameling naliet aan de Vereniging Oud-Dordrecht. Het is in 1949 aan de gemeente Dordrecht overgedragen. Het leven rond 1900

van Simon van Gijn, zijn vrouw Cornelia van Gijn-Vriesendorp en hun personeel wordt hier tastbaar: van kelder tot kap.

REGIONAAL ARCHIEF DORDRECHT

Het Regionaal Archief Dordrecht, opgericht in 1885, beheert en verwerft overheids- en particuliere archieven afkomstig uit Dordrecht en diverse regiogemeenten. Voor overheidsarchieven gaat het om een wettelijke plicht, zoals vastgelegd in de Archiefwet en de gemeentelijke Archiefverordening. Het archief beschikt bovendien over een uitgebreide collectie beeld-, film- en audiomateriaal en een omvangrijke archiefbibliotheek.

Hof van Nederland
foto Jantijn van den Heuvel

2

PROGRAMMERING

IN DE DORDTSE MUSEA WAREN TIEN TENTOONSTELLINGEN EN COLLECTIEPRESENTATIES TE ZIEN

ER ZIJN FORSE STAPPEN GEZET IN DE VERDERE ONTWIKKELING EN UITBREIDING VAN DE KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE (KIOR)

DORDRECHTS MUSEUM

Vaste presentatie

Het Dordrechts Museum vertelt in de vaste presentatie thematisch het verhaal van zes eeuwen schilderkunst. In sommige zalen gaan kunstwerken uit verschillende eeuwen een dialoog met elkaar aan. Echt vast is de presentatie

niet: aanwinsten en bruikleenverkeer zorgen geregeld voor aanpassingen op zaal. In 2024 werden de zalen met 20ste- en 21ste-eeuwse kunst volledig opnieuw ingericht en kreeg de Schefferzaal een tijdelijke inrichting, omdat veel van de werken van Ary Scheffer tijdelijk naar de tentoonstelling *LIBERTÉ!* verhuisden.

Ary Scheffer, *Jacob en de engel* (1856-1858) op weg naar *LIBERTÉ!*

Willaertswand

Op de Willaertswand, de grote introductiewand in het centrale trappenhuis, waren in de eerste helft van het jaar drie bijzondere particuliere schenkingen van werk van Reinier Lucassen (Amsterdam, 1939) te zien, naast *Een gezellig hoekje*, dat al sinds 1968 onderdeel is van de verzameling Van Bilderbeek-Lamaison die door het Dordrechts Museum wordt beheerd en formeel in langdurig bruikleen is van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De schenkingen betreffen *Tot welke conclusie PM kwam* en *Pink nude* en promised gift *Roodwangschildpad*. De schilderijen demonstreren samen de veelzijdige praktijk van Lucassen.

Lucassen combineert twee werelden: figuratie met abstractie; het optimistische decor uit reclames naast symbolische (letter)tekens. Hij wordt gerekend tot de Nieuwe Figuratie, hoewel

hij zelf spreekt van Nieuwe Synthese. In het schilderij *Tot welke conclusie PM [Piet Mondriaan] kwam* (1967) speelt hij een bordspel met kunst van beroemde collega's. Kunst is zijn vrijplaats in een steeds veranderende realiteit.

Tuinen

Vanaf de zomer werden aan de Willaertswand schilderijen tentoongesteld die kunstenaars uit de periode 1880-1920 maakten van tuinen of parken. In die periode woonden en werkten veel kunstenaars in de grote stad en legden de bewoners, het verkeer en het drukke uitgaansleven vast. Toch zochten deze schilders ook de rust van hun eigen tuin op, of als ze die niet hadden, een park in de buurt. Daar vonden ze het hele jaar door een steeds veranderende inspiratie. Te zien waren werken van Jan Veth, Willem Witsen, Margo Tholen, Isaac Israels en Frederik Kaemmerer.

Willaertswand met werk van Reinier Lucassen
foto Jantijn van den Heuvel

**KISS MY SOUL – HEMELSE & AARDSE LIEFDE IN
DE HEDENDAAGSE KUNST**

15 oktober 2023 - 3 maart 2024

Dordrechts Museum

‘KISS MY SOUL toont de liefde in alle vormen
en kleuren.’

– *de Volkskrant* ***

‘Tachtig soms ontroerende, erotische en
poëtische werken.’

– *NRC* ****

Onder de titel *KISS MY SOUL – Hemelse & aardse liefde in de hedendaagse kunst* toonde het Dordrechts Museum een tentoonstelling over de verbeelding van de liefde anno nu. Meer dan 75 werken van dertig kunstenaars gaven een overzicht van de beeldende kunst in de 21ste eeuw, uitbundig en met een warm kloppend hart. Van lichaamslust tot moederliefde, van liefdesverdriet tot ouderliefde, van broederliefde tot liefdesrouw. De groepstentoonstelling bood een mix van internationaal bekende kunstenaars, zoals Marlene Dumas en Tracey Emin naast aanstormend talent, zoals Tanja Ritterbex en Charlott Weise. Bron van inspiratie voor de tentoonstelling was het schilderij *De hemelse en aardse liefde* (1850) van Ary Scheffer, een publieksfavoriet uit de collectie van het Dordrechts Museum. Het werk van Scheffer toont de liefde als tweegezicht, geestelijk versus lichamelijk. *KISS MY SOUL* liet zien hoe de liefde in de 21ste eeuw wordt verbeeld met vele nuances tussen hemel en aarde: vrij van rolpatronen, in een regenboog van hartstochten. *KISS MY SOUL* maakte het veranderende en dynamische karakter van de liefde zichtbaar.

Liefdeslandschap

Aan de hand van zes hoofdstukken over de liefde liep de bezoeker door het hedendaagse liefdeslandschap. Onderweg omarmd door werk van Sadik Kwaish Alfraji, Gijs Assmann, Melanie Bonajo, Marlene Dumas, Paul van der Eerden & Romy Muijers, Tracey Emin, Hadassah Emmerich, Ferdi, Vera Gulikers, Andrea Eva Györi, Raquel van Haver, Natasja Kensmil, Bas Kusters, Juul Kraijer, Kalliopi Lemos, Kim van Norren, Navid Nuur, Femmy Otten, Kevin Osepa, Tanja Ritterbex, Maria Roosen, Charlotte Schleiffert, Koes Staassen, Lily van der Stokker, Koen Taselaar, Emma Talbot, Helen Verhoeven, Henk Visch, Charlott Weise, Ina van Zyl.

samenwerking

De Groene Amsterdammer – speciale uitgave

financiering

Mondriaan Fonds, het Cultuurfonds, Dordrechts Museum

KISS MY SOUL
foto Jörgen Snoep

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

KISS MY SOUL
foto's Jørgen Snoep

**GEBROEDERS VAN STRIJ – VAN SCHETS
TOT SCHILDERIJ**

25 februari - 2 september 2024

Dordrechts Museum

Met deze tentoonstelling over de schilders Abraham en Jacob van Strij vierde het museum het 250-jarige bestaan van Pictura, de oudste kunstenaarsvereniging van Nederland. De tentoonstelling liet het belang zien van de gebroeders Van Strij voor Pictura en het Dordtse culturele leven. En dat was van meer dan alleen lokaal belang. In 1774 richtte Abraham met drie vrienden het Teekengenootschap Pictura op en ook Jacob was lid van het eerste uur. De leden oefenden met het tekenen naar gipsen beelden en naar levend model. Daarnaast ging het om de gezelligheid en het samen genieten van kunst. Er werden kunstbeschouwingen gehouden, waarbij men rond een tafel prenten en tekeningen kon bewonderen met een lezing erbij.

De traditie van kunstbeschouwingen werd in de tentoonstelling nieuw leven ingeblazen, door de bezoeker bewust te laten kijken en vergelijken. Met de audiotour als kijkinstructie wilde het museum bezoekers stimuleren om écht te kijken en zelf ontdekkingen te doen. Aan tafels konden bezoekers ook tekeningen zittend bekijken, dit zorgde voor een hele andere beleving dan staand kijken.

250 jaar Pictura

Pictura neemt een centrale plaats in het kunstleven in Dordrecht in en is voor vele kunstenaars van groot belang geweest, toen en nu. Tal van bekende en minder bekende kunstenaars waren lid van Pictura, zoals

Martinus Schouman, J.C. Schotel, Jan Veth, Willy Sluiter, Kees Buddingh' en van buiten Dordrecht ook Coba Ritsema en Jan Sluijters. Ook van hen is werk te zien geweest in de tentoonstelling. In heel 2024 vonden er in Dordrecht tal van tentoonstellingen en activiteiten rond het 250-jarige jubileum plaats in onder andere Pictura zelf, het Dordts Patriciërshuis, Filmtheater De Witt en de Kunstkerk.

samenwerking

Teekengenootschap Pictura

financiering

Dordrechts Museum

Gebroeders Van Strij – Van schets tot schilderij
foto Jantijn van den Heuvel

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

Kunstbeschouwing staat centraal in de tentoonstelling
foto's Jantijn van den Heuvel

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

DE SCHEFFER 2024

31 maart - 25 augustus 2024

Dordrechts Museum

Iedere twee jaar wordt De Schefferprijs uitgereikt door de Vereniging Dordrechts Museum. De Scheffer 2024 is gewonnen door Abul Hisham. De Schefferprijs stimuleert talentvolle beeldend kunstenaars tot en met 35 jaar die een accent leggen op de schilderkunst. In een tentoonstelling werd het werk van drie genomineerde kunstenaars getoond. Bij de opening werd de winnaar uitgeroepen door een vakjury. In de loop van de tentoonstelling werd via sociale media de publieksfavoriet bekend gemaakt. De jury bestond deze editie uit Niek Hendrix (winnaar 2022), Wilma Sütö (conservator Dordrechts Museum), Yasmijn Jarram (conservator Kunstmuseum) en

Paul van der Eerden (kunstenaar). Zij zeiden over de genomineerden: 'Drie bijzondere kunstenaars geven de schilderkunst een magische uitstraling'. 'Hun werk is rijk aan symbolen en verhalen die kunnen opvlammen als visioenen. Maar het mag ook klein zijn en verfijnd. Deze schilders betoveren kleur en vorm met poëzie, een vleugje humor en diep menselijke verlangens en herinneringen.'

Abul Hisham (juryprijs en publieksfavoriet)

Abul Hisham (Thrissur, India, 1987) maakt kleine schilderijen naast levensgrote doeken en uit hout gesneden sculpturen. Deze pilaren geven zijn werk het karakter van een heiligdom of gedenkteken. Ze markeren een wereld van de geest. Hisham is een dromenvanger, maar ook een avonturier. Met zijn menselijke figuren dwaal je over de continenten, naast een olifant,

Abul Hisham, winnaar De Scheffer 2024
foto Bram Vreugdenhil

voorbij een zwarte kat. Vaak stuit je op muren. Hisham werkte vooral met pastel, zand en ruwe pigmenten, herinnerend aan het christelijk en islamitisch geloof, dat alles uit stof ontstaat en tot stof vergaat. Tegenwoordig gebruikt hij acrylverf en gipspoeder. Vol poëzie verbeeldt hij onze levensreis, in een wereld met doorkijkjes en ontmoetingen over grenzen heen.

Fiona Lutjenhuis

Onthult zij een innerlijke wereld of verbergen haar kamerschermen juist iets? Fiona Lutjenhuis (Zevenaar, Nederland, 1991) vertelt een verhaal in beelden, dat uitwaaiert over de muur en zich daarnaast in kamerschermen ontvouwt. Religieuze symbolen komen samen met voorstellingen uit science fiction. Lutjenhuis sluit wonderwel aan bij de actuele tendens in de kunst die het mystieke omarmt. Toch is zij uiterst persoonlijk. Ze verkent de waarden en gevaren van de geloofscultuur die haar jeugd domineerden. Haar kleurensluiers nemen je mee in een rituele dans op de grens van waan en werkelijkheid. Het natuurlijke en boven-natuurlijke schemeren door elkaar heen, afwisselend hel en schel, zoet en zacht.

Fiona Lutjenhuis
foto Bram Vreugdenhil

Peng Zhang

Peng Zhang (Shijian Cun, China, 1990) noemt zichzelf een landelijke kunstenaar. Hij memoreert het boerenleven in Zuid-China, waar hij opgroeide. In zijn schilderijen gebruikt hij waterverf en houtskool: natuurlijke elementen. Hiermee schildert hij het buitenleven, waar een varken wroet of zelfs een vrijheidssprong maakt boven de modderpoel. Humor en melancholie krullen zich om elkaar heen. Zhang schildert dromerige taferelen. Uit het lage standpunt van een vis of eend en dan weer opvallend hoog. Hij speelt met schaal en afstand; met nabijheid versus onbereikbaarheid. Heimwee en nostalgie versmelten in een ode aan de verbeelding: met het hoofd in de wolken, beide benen op de grond.

samenwerking

Vereniging Dordrechts Museum

financiering

Dordrechts Museum, Vereniging Dordrechts Museum

Peng Zhang
foto Bram Vreugdenhil

KUNST VOOR DE KOST

20 april - 8 september 2024

Dordrechts Museum

‘Verdomme, weer een stad met witte wolken!’

- NRC ****

En een plek in de top 10 van de must see-tentoonstellingen in 2024 door NRC

De tentoonstelling *Kunst voor de kost* toonde de vindingrijkheid van kunstenaars uit de 19de eeuw; de tijd waarin de handel een sterk sturende rol ging spelen in de kunstwereld. Sommige kunstenaars maakten goed verkoopbare schilderijen naast hun eigen, vrije werk en anderen hadden het geluk dat hun favoriete onderwerp goed in de markt lag. Enkelen besloten zelfs alleen nog maar in opdracht te gaan werken. Eén gouden succesformule was (en is) er niet, de markt is altijd in beweging. En kunstenaars bewegen mee. Met *Kunst voor de kost* toonde het Dordrechts Museum dat kunst niet alleen de ongrijpbare business is die het soms misschien lijkt; uiteindelijk is het ook gewoon een beroepspraktijk waar mensen hun geld mee verdienen.

In meer dan 150 kunstwerken kreeg de bezoeker een overzicht van veelal 19de-eeuwse kunst die goed verkocht. Veel van de getoonde schilderijen behoren nog altijd tot de meest geliefde werken in museumcollecties. Tal van werken komen door de veranderde smaak zelden uit het depot. Naast romantische kunstenaars als Andreas Schelfhout en Ary Scheffer waren schilders van de Haagse School goed vertegenwoordigd en was er werk te zien van Henriëtte Ronner-Knip, Johan Barthold Jongkind en Pyke Koch.

Hier en daar werd ook een uitstapje naar de 20ste eeuw gemaakt met werk van onder andere Piet Mondriaan. Hij schilderde, naast zijn bekende abstracte werken, ook botanische planten in opdracht. In verschillende videoportretten lieten hedendaagse kunstkenneren en -handelaren hun licht schijnen op de kunst en handel anno nu.

Bij de tentoonstelling vond op 16 mei een rondetafelgesprek over de Fair Practice Code plaats. Deze Nederlandse richtlijn voor het ondernemen en werken in de kunsten, cultuur en creatieve sector is gebaseerd op vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, duurzaamheid, vertrouwen en transparantie. Onder leiding van publicist, columnist en journalist Hasna El Maroudi gingen makers, experts, museumprofessionals en vertegenwoordigers uit de kunstsector en politiek met het publiek in gesprek.

samenwerking

Kunsten '92

financiering

Dordrechts Museum

Videoportret van Raquel van Haver
foto Jantijn van den Heuvel

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

Henriëtte Ronner-Knip in *Kunst voor de kost*
foto Peter den Ouden

WATERBERICHTEN - STADSKUNSTENAAR

ANJA DE JONG

31 augustus - 13 oktober 2024

Kunstkerk

Als Dordtse stadskunstenaar onderzocht Anja de Jong hoe de regio Dordrecht omgaat met het water als gevolg van klimaatverandering. Vanaf 2021 fotografeerde zij het rivierengebied waarin Dordrecht is gelegen tot aan de kust bij de Noordzee. Haar diepgaand onderzoek resulteerde in een serie foto's waarvan een selectie werd gepresenteerd in de tentoonstelling *Waterberichten* in de Kunstkerk. Na afloop van de tentoonstelling zijn de eindwerken opgenomen in de collectie van het Regionaal Archief Dordrecht. De foto's hebben zo een blijvende plek gekregen in het geheugen van de stad.

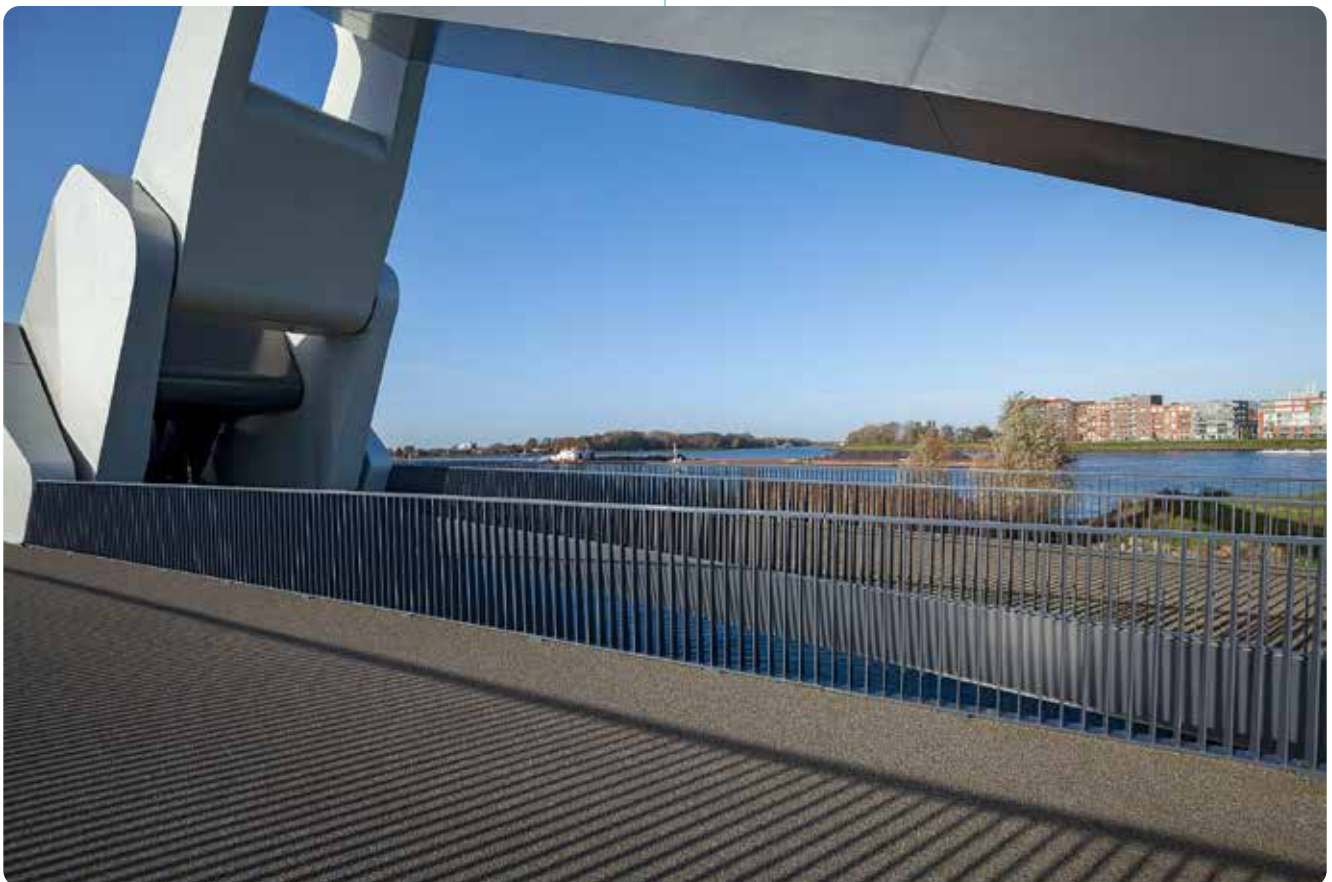

samenwerking

Kunstkerk, Anja de Jong

financiering

Dordrechts Museum, Kunstkerk, Dordrecht Marketing, Port of Rotterdam

Waterberichten Vier rivieren knooppunt
foto Anja de Jong©

RIVIER, BOOT, STAD

21 september 2024 - 30 maart 2025

Dordrechts Museum

In 2019 kreeg Edward Clydesdale Thomson opdracht van de gemeente Dordrecht om de verbinding tussen het Dordrechts Museum en museum Hof van Nederland een kunstzinnig karakter te geven. Hij bouwde met vrijwilligers een replica van een historische tjalk die, zwartgeblakerd, door de binnenstad van Dordrecht werd gesleept en in zes stukken uiteen brak.

In de tentoonstelling *Rivier, boot, stad* werden de verschillende facetten van dit spraakmakende kunstproject belicht. Bezoekers konden zien welke stukken uit de collectie van het Dordrechts Museum de kunstenaar hebben geïnspireerd en welke methodes en materialen hij in het hele proces heeft gebruikt. Van ontwerpschetsen en digitale impressies tot de bouw van de boot en de brokstukken als sculpturen. De bezoeker werd gevraagd na te denken over vragen als: Van wie is de stad? Wie mag er iets aan veranderen? Hoe nemen we de stad mee naar de toekomst? Veel meer dan een terugblik of vooruitblik, bood de expositie vooral een blikverbreding.

Met man en macht wordt de tjalk voortgetrokken

De zwartgeblakerde tjalk klaar voor vertrek

samenwerking

Edward Clydesdale Thomson

financiering

Dordrechts Museum

De tjalk heeft onderweg onderdelen verloren

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

ZWART OP WIT – PRENTKUNST ROND 1900

6 oktober 2024 - 12 januari 2025

Dordrechts Museum

‘Het Dordrechts Museum heeft nu een mooi verzorgde, leerzame tentoonstelling aan de Nederlandsche Etsclub gewijd.’

– NRC ****

In *Zwart op wit. Prentkunst rond 1900* maakte de bezoeker kennis met de in 1885 opgerichte Nederlandsche Etsclub, een groep jonge, bevolgen mannelijke en vrouwelijke kunstenaars onder aanvoering van Jan Veth, Willem Witsen en Antoon Derkinderen. Deze groep wilde de ‘vergeten’ kunst van het etsen opnieuw onder de aandacht brengen. Thuis en in kroegen kwamen de leden regelmatig samen om te werken en te discussiëren. Kunst moest voor hen zo direct mogelijk zijn. Om afstand te kunnen nemen van wat ze geleerd hadden aan de traditionele kunstacademies, zochten de generatiegenoten naar een nieuwe, persoonlijke beeldtaal. De Etsclub gaf tussen 1886 en 1895 negen mappen uit met daarin steeds een tiental etsen van eigentijdse kunstenaars: in totaal 100 prenten van 28 verschillende kunstenaars.

Ingang Zwart op wit
foto Peter den Ouden

Ook organiseerde ze tentoonstellingen in Amsterdam en Den Haag, waar niet alleen prenten en tekeningen van eigen leden te zien waren, maar ook van bekende buitenlandse kunstenaars zoals James McNeill Whistler, Félix Buhot en Mary Cassatt. Hun eigen ambities reikten ook over de grens: de leden exposeerden in Parijs en New York.

Het Dordrechts Museum heeft een omvangrijke collectie grafiek en beheert onder andere de nagenoeg complete portefeuilles met prenten die zijn uitgebracht door de Etsclub, afkomstig uit de collectie van het Teekengenootschap Pictura. Daarnaast kwam *Zwart op wit* mede tot stand dankzij bruiklenen van het Rijksmuseum Amsterdam, Van Gogh Museum, Fondation Custodia, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed/Het Witsenhuis, Kröller-Müller Museum, Museum Het Rembrandthuis, Museum Gouda en Kunsthandel Pygmalion.

samenwerking

Galerie Fons Welters

financiering

Dordrechts Museum

Etspers vn Willem Witsen
foto Peter den Ouden

**LIBERTÉ! - ARY SCHEFFER & DE FRANSE
ROMANTIEK**

19 oktober 2024 - 23 maart 2025

Dordrechts Museum

‘In de tentoonstelling *LIBERTÉ!* [...] krijgt Scheffer ook in zijn vaderland weer de plek die hem toekomt: te midden van alle grootheden van de Franse Romantiek.’

– *De Telegraaf*

‘Nu bezit het Dordrechts Museum weliswaar de grootste collectie Scheffer ter wereld, maar zijn er dus ook werken die normaal elders hangen. Het schilderij *Scène uit de julidagen* is er zo een. Na de presentatie in 1831 is het nooit meer getoond aan het publiek, al wordt het als een meesterwerk van de geboren Dordtenaar beschouwd.’

– *AD – De Dordtenaar*

‘Voor de gedegen tentoonstelling *LIBERTÉ!* is geput uit de collecties van 32 bruikleengevers, waaronder veel kleinere Franse provincie-musea. Er zijn nu op één plek schilderijen te zien waar je normaal gesproken vele zomer-vakanties voor nodig hebt.’

– *NRC *****

‘Die [Scheffer] collectie wordt nu een eer aangedaan met een tentoonstelling die trefzeker dwarsverbanden legt met de maatschappelijke en kunstzinnige ontwikkelingen in Scheffers tijd. Zo krijgt zijn werk, dat misschien een beetje uit de mode is geraakt, weer een revolutionaire, actuele glans.’

– *Trouw ******

‘De romantiek is te veelomvattend en te divers om in één tentoonstelling te vangen. Maar wie *LIBERTÉ!* in het Dordrechts Museum bezoekt, wordt wel heel veel wijzer. Bijvoorbeeld over de eigentijdse activist Ary Scheffer.’

– *de Volkskrant*

Deze tentoonstelling nam de bezoeker mee terug naar het roerige Parijs in de eerste helft van de 19de eeuw, een tijd vol politieke onrust en culturele bloei. Kunstenaars als Eugène Delacroix en Théodore Géricault zetten hun penselen in als wapens of klommen op de barricades. Zo ook de uit Dordrecht afkomstige Ary Scheffer (1795-1858) die al snel een van de beroemdste schilders van de Franse hoofdstad werd. Met Delacroix en Géricault aan zijn zijde streed Scheffer voor vrijheid en gelijkheid; de idealen van de Franse Revolutie van 1789. Het was de tijd van het collectief versus het individu; van individuele vrijheid en expressie. Op allerlei vlakken leeft dit romantische gedachtegoed nu nog voort. Thema's die ook nu weer actueel zijn, zoals de macht van de burger, de kracht van actievoeren en de hang naar nationale autonomie vonden tijdens de Franse Romantiek voor het eerst weerklank in metersgrote schilderijen. Daarnaast waren voor romantici ook literatuur, muziek, religie en de natuur belangrijke bronnen van inspiratie. Dat vertaalde zich in schilderijen met prachtige verbeeldingen van literaire verhalen, landschappen en bijzondere religieuze stukken.

Behalve een indrukwekkend aantal schilderijen van Scheffer (het Dordrechts Museum beschikt over het grootste aantal wereldwijd) waren er tijdens *LIBERTÉ!* ook bekende kunstwerken uit het Kasteel van Versailles en het Louvre voor de eerste keer in Nederland te zien. Ook Géricaults olieverfschets van het wereldberoemde *Vlot van de Médusa* en *Episode uit de Griekse onafhankelijkheids-oorlog* van Delacroix waren tijdens de tentoonstelling voor het eerst in ons land te bewonderen.

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

De tentoonstelling

34 bruikleengevers uit Frankrijk, Nederland, Griekenland, Luxemburg, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk; 61 bruiklenen en 73 werken uit de eigen collectie.

publicatie

LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek met artikelen van Quirine van der Meer Mohr, Mayken Jonkman, Bruno Chenique, Gaëlle Rio, Stephanie Dechamps-Tan en Maarten Doorman; Nederlands en Engelse editie, uitgegeven door Waanders

samenwerking

Musée de la Vie Romantique (Parijs), Paris Musées, Institut Français, De Witt (filmprogramma), De Kale (toneelstuk *Broedertwist*), Muziektheater Hollands Diep (muziek bij opening en salons), Kunstkerk (tentoonstelling *Out of nature*), Dordrecht Marketing

financiering

Mondriaan Fonds, het Cultuurfonds, Zabawas, Turing Foundation, Ondernemersfonds Dordrecht, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting, Hendrik Mullerfonds, Institut Français, Dordrechts Museum

Catalogus *LIBERTÉ!*, uitgegeven in twee talen

Tentoonstelling *LIBERTÉ!*
foto Peter den Ouden

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

Tentoonstellingszalen *LIBERTÉ!*
foto's Peter den Ouden

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

DORDTENAREN – EUREKA!

7 oktober 2023 t/m 29 september 2024

Hof van Nederland

Binnen de serie *Dordtenaren*, een initiatief van het Regionaal Archief Dordrecht, wordt elk jaar een nieuw thema gekozen. In 2023-2024 was het thema *Eureka!*, aansluitend op het thema van de Maand van de Geschiedenis in 2023. In de tentoonstelling stonden verschillende Dordtse uitvinders, ontdekkingen en vernieuwingen uit verschillende eeuwen centraal. Door middel van workshops bood het onderwerp bovendien de mogelijkheid de wetenschap positief onder de aandacht te brengen in een tijd dat het ook onder vuur ligt.

financiering

Dordrechts Museum

Tentoonstelling *Eureka!* in Hof van Nederland
foto's Bram Vreugdenhil

PROGRAMMERING TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

DORDTENAAR 4-EVER!?

1 december 2024 – 30 november 2025

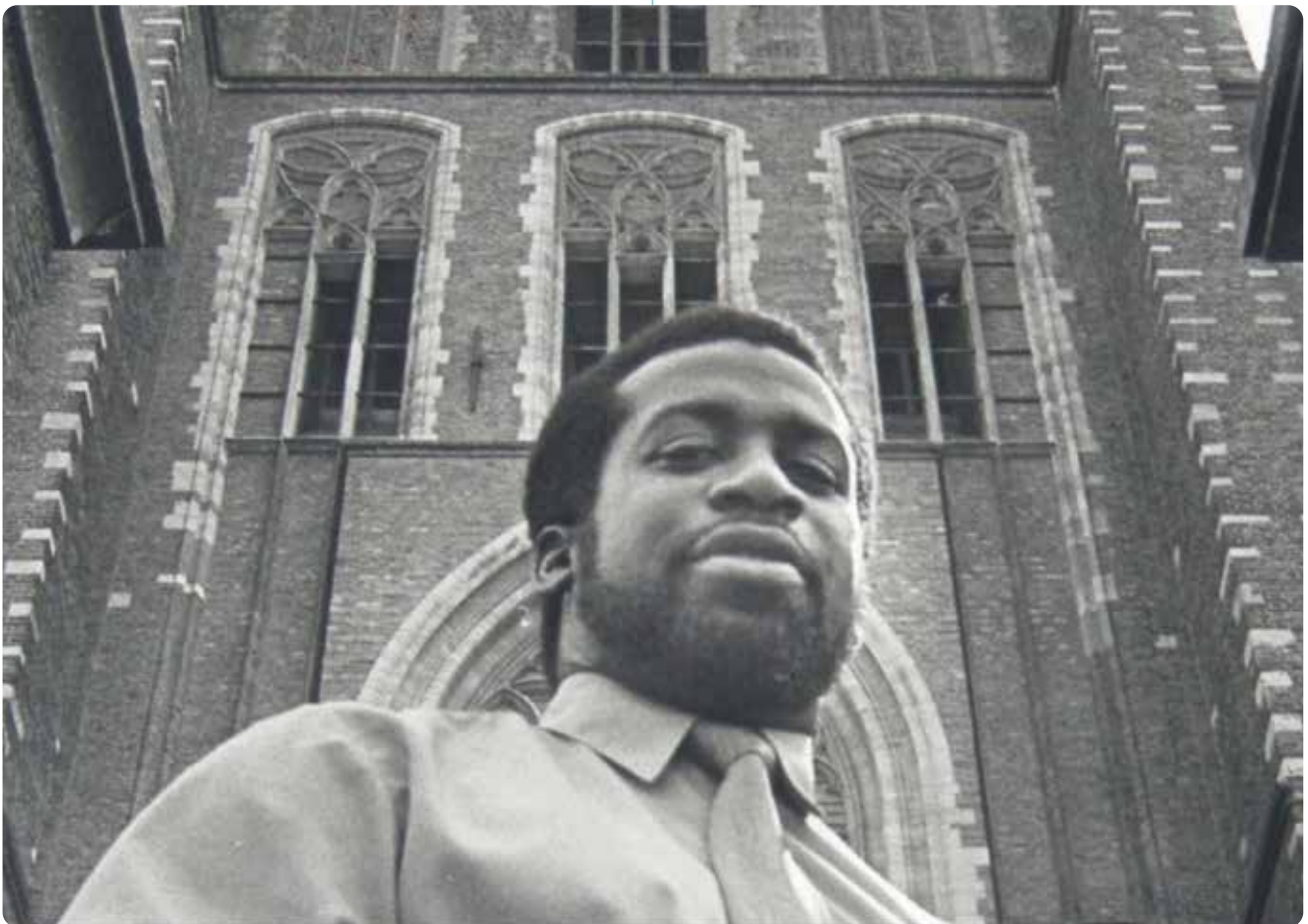
Hof van Nederland

Dordtenaar 4-ever!? vertelt het verhaal van de vele groepen mensen die door de eeuwen heen naar Dordrecht zijn verhuisd en hoe zij de stad hebben verrijkt. De expositie op de zolder van het Hof laat zien wie deze nieuwe Dordtenaren zijn, waar ze vandaan kwamen en hoe ze werden ontvangen. Van de Lombarden in de Middeleeuwen tot Joodse vluchtelingen uit Spanje, protestantse migranten en gastarbeiders uit Turkije en Marokko – allemaal brachten ze nieuwe culturen, religies, smaken en gewoontes mee.

De tentoonstelling belicht vijf thema's die de invloed van deze nieuwe Dordtenaren laat zien op de economie, samenleving en cultuur van de stad. Hierbij is aandacht voor religieuze diversiteit, mode, muziek en zelfs straatnamen die naar hen zijn vernoemd.

[financiering](#)

Dordrechts Museum

Portret van wethouder H.G. Fermina, 1990,
Collectie Gemeentelijke Prentverzameling
foto Ad Molendijk

BEELDEND KUNSTLOKET

Er hebben in 2024 twee commissievergaderingen plaatsgevonden, waarbij drie startsubsidies, vijf projectsubsidies en drie werkbeurzen zijn toegekend. Ook zijn er subsidies definitief vastgesteld. Daarnaast is er één atelier toegewezen en heeft er een evaluatie plaatsgevonden van het atelierbeleid.

Verstreckte kunstopdrachten

- Manuela Porceddu: *Gouden dans*, een participatieproject met senioren in samenwerking met Schouwburg Kunstmin
- Sammie Schakel en Rob Vis: muurschildering in de studiezaal van het Regionaal Archief Dordrecht
- Christine Reehorst: fotograferen van alle gemeentelijke kunstwerken in de openbare ruimte
- Nico Parlevliet: performance bij de opening van de tentoonstelling *Waterberichten* van stadskunstenaar Anja de Jong
- Frans van Lent: curator van het performance-programma *Churches* tijdens de tentoonstelling *Waterberichten*

Dordtse kunstenaars 4x een kwartier live!

Samen met Vereniging Dordrechts Museum is de talkshow *Dordtse kunstenaars 4x een kwartier live!* georganiseerd. Tijdens de talkshows onder leiding van presentator Ernest van der Kwast vonden er vier interviews plaats met vier talentvolle jonge Dordtse kunstenaars, over hun werk en artistieke beroepspraktijk. Te gast waren Kevita Junior, Romy Muijers, Lotte Werkema en Ralf Kokke.

KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE

Beleidsnota Kunst in de Openbare Ruimte

In 2024 is gestart met het schrijven van de beleidsnota en is er een ambtelijke stuurgroep aangesteld die heeft meegelezen en feedback gegeven. In de stuurgroep hadden zitting: Linda Dekkers (projectleider Kunst in de Openbare Ruimte), Judith Frederiks (beleidsadviseur cultuur), Femke Hameetman (artistiek directeur Dordrechts Museum), Wendy Meulenkamp (erfgoedadviseur) en Edwin van Son (stedenbouw en landschap). De beleidsnota *Bruggen voor verbeelding* is afgerond in het eerste kwartaal van 2025.

Commissie Kunst in de Openbare Ruimte

Het aanstellen van een adviescommissie volgt uit de nieuwe beleidsnota en kan daarom pas gerealiseerd worden na vaststelling van de nota.

Website Buitenkunst Dordrecht

De nieuwe website *Buitenkunst Dordrecht* is gebouwd door ontwerp bureau Fabrique. In het eerste kwartaal van 2025 gaat deze online.

Beheer en behoud van de collectie Kunst in de Openbare Ruimte

Dit is een doorlopend proces in samenwerking met het team Constructie en Havens.

Sculpturen Edward Clydesdale Thomson – Rivier, boot, stad

Er zijn vijf omgevingsvergunningen aangevraagd en verkregen. Ook is gestart met de voorbereidingen voor de oplevering en plaatsing van de vijf sculpturen in 2025. Voor de zesde sculptuur in de speeltuin in het Augustijnenkamp zal in 2025 aanvullende financiering moeten worden verworven.

***Herdenkingsmonument Jelle Korevaar –
Synode van Dordrecht***

Omdat de kerkenraad bezwaren had voor het kunstwerk aan de buitengevel van de Grote Kerk, is er naar een nieuwe locatie gezocht. Deze is gevonden in een kapel in de Grote Kerk zelf, waar de sculptuur in 2025 zal worden geïnstalleerd.

Kunstopdrachten Dordthuis –

Er zijn twee kunstopdrachten geformuleerd; een voor de entreezone van het nieuwe Dordthuis en een voor de binnentuin. Er zijn een jury en een klankbordgroep samengesteld en in december werd er een longlist met tien kunstenaars gepresenteerd aan de jury voor de opdracht in de entreezone. Voor de binnentuin, ook wel *Secret Garden* genoemd, is een *open call* uitgezet. In 2025 worden de kunstenaars geselecteerd en zal met de uitvoering worden begonnen. De oplevering is gepland voor juli 2026.

Museum murals – Floor Milou Smit

Voor het project *Museum murals* lieten twintig street artists zich inspireren door werken uit twintig museumcollecties. Ook het Dordrechts

Museum nam in samenwerking met de woningcorporatie Woonbron deel aan dit landelijke project en vroeg Floor Milou Smit om een ontwerp voor een mural voor een flat te maken. Smit koos als inspiratiebron de brievenborden uit de collectie van het Dordrechts Museum, om een eerbetoon te creëren voor alledaagse objecten. Bewoners van de flat werden gevraagd om hun waardevolle dagelijkse objecten aan te dragen, zodat deze een plekje konden krijgen in de muurschildering. De muurschildering werd op 7 november op feestelijke wijze onthuld. *Museum murals* betrof een initiatief van het Mauritshuis Den Haag, mede mogelijk gemaakt door de VriendenLoterij.

***Herplaatsing gevelkunstwerk –
Henk van Bennekum***

De gewenste locatie aan de gevel van het Teekengenootschap Pictura is onderzocht in samenwerking met Monumentenzorg. In 2025 wordt het onderzoek voortgezet en zal de sculptuur worden herplaatst.

Ligging Dordthuis - Secret Garden
beeld Schmidt Hammer Lassen

Floor Milou Smit

3

COLLECTIES

DE COLLECTIE DORDRECHT IS VERRIJKT MET RUIM 250 KUNSTOBJECTEN

78 SCHILDERIJEN EN ENKELE HONDERDEN WERKEN OP PAPIER
ZIJN GERESTAUREERD OF GECONSERVEERD

DIVERSE PROJECTEN IN HET KADER VAN COLLECTIEREGISTRATIE
ZIJN VOORTGEZET

AANWINSTEN

De Dordrechts Museum Organisatie verzamelt om de bestaande collectie te verrijken, om deze inhoudelijk in perspectief te kunnen plaatsen en op die manier in beweging te laten zijn. Het gefundeerd uitbreiden van de collectie is een van onze kerntaken. Dankzij collectiegroei worden nieuwe verhalen verteld en blikken geopend of verruimd. Er wordt niet alleen gekeken naar aanvullingen op de Collectie Dordrecht, maar

er wordt ook gelet op de wijze(n) waarop verwervingen zich verhouden tot de Collectie Nederland. In 2024 konden er via aankopen, schenkingen en langdurige bruiklenen ruim 250 objecten aan de collectie worden toegevoegd. Aankopen werden gefinancierd dankzij de steun van verschillende fondsen en particulieren.

Een van de hoogtepunten was de olieverfschets *De moord op keizer Galba* door Théodore Géricault

Théodore Géricault, *Bloedbad op het Forum Romanum, vermoedelijk de moord op Keizer Galba*, circa 1812

(1791-1824) die mede dankzij een ruimhartige bijdrage van de Stichting Bedrijfsvrienden Dordrechts Museum, de VriendenLoterij en de Vereniging Dordrechts Museum aangekocht kon worden. Het schilderij werd voor het eerst gepresenteerd in de tentoonstelling *LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek*. De wens om een werk van Géricault aan de collectie toe te voegen bestond al langer. De kunstenaar was een goede vriend van Ary Scheffer en beiden waren in de leer bij Pierre Guérin (1774-1833) in Parijs. Het is daarom extra speciaal dat het een vroeg werk betreft; een schilderij dat Scheffer mogelijk gezien kan hebben in het atelier en dat Scheffers vroege oeuvre in internationale context plaatst. Scheffer verzamelde zelf werk van Géricault en bleef gedurende zijn hele leven met hem bevriend. Toen Géricault op jonge leeftijd stierf aan de gevolgen van een ongeluk, legde Scheffer zijn sterfbed vast.

De collectie 19de-eeuwse schilderkunst werd daarnaast verrijkt met schenkingen van Nederlandse kunstenaars, zoals een gezicht op het Oosterpark door Tachtiger Willem Witsen (1860-1923) en een werk van Jan Sluijters (1881-1957), een portret van zijn zoontje Jan met een sinaasappel in zijn hand. Ook werden enkele werken van vrouwelijke kunstenaars aan de collectie toegevoegd. Een bijzonder voorbeeld betreft het monumentale schilderij *Kardinaal* van Thérèse Schwartz (1851-1918). Schwartz maakte naam als societyportrettiste, maar dit wervelende werk is een genrestuk, dat ze maakte tijdens een verblijf in Parijs in 1884, waar ze een atelier deelde met haar collega Wally Moes (1856-1918). Het werk vormt een waardevolle aanvulling op haar portret van verzamelaarster Jo van Bilderbeek-Lamaison uit 1900 dat zich al in de collectie bevond.

Thérèse Schwartz, *Kardinaal*, 1884

Van later datum is Frieda Hunzikers (1908-1966) *Nuit Mexicaine* uit 1963. Dit schilderij, dat rechtstreeks uit de familie van de kunstenaar komt, is een indrukwekkend voorbeeld van haar late, abstracte werk. De levendige kleuren en dynamische verfbehandeling roepen de sfeer van een Mexicaanse nacht op, met golvende vormen. Hunziker was lid van de groep Vrij Beelden en stelde haar werk regelmatig tentoon in binnen- en buitenland. *Nuit Mexicaine* vormt een belangrijke toevoeging aan de

Frieda Hunzikers, *Nuit Mexicaine*, 1963

collectie werken van mannelijke tijdgenoten en mede-kunstenaars uit de Vrij Beelden Groep als Willem Hussem en Dordtenaar Piet Ouborg die al in de collectie vertegenwoordigd zijn.

Tot slot is ook de collectie hedendaagse kunst in 2024 significant uitgebreid, onder andere met het werk *Another day* van Abul Hisham (1987), dat hij in opdracht van het museum maakte als winnaar van de Schefferprijs. Ook het mystieke kamerscherm *Paradise no. 2* van Fiona Lutjenhuis (1991), een van de andere twee finalisten, kon voor de collectie worden aangekocht. Dankzij een zeer ruimhartige schenking werd de collec-

tie bovendien op welkome wijze versterkt met topstukken van onder andere Evi Vingerling, Evelyn Taocheng Wang, Afra Eisma, Michael Dean, Rory Pilgrim en Agnes Waruguru.

De collectie Huis Van Gijn is onder andere uitgebreid met belangrijke verwervingen in het kader van vrouwengeschiedenis, zoals een zeldzame dienstbodejapon en met proeflappen die Theodora Willemijntje Groenhart rond 1900 maakte tijdens haar naaiopleiding. Bijzonder is bovendien de aankoop van een Dordts gelegenheidsglas uit het laatste kwart van de 18de eeuw. Twee aankopen die uitnodigen tot nader onder-

Het aangekochte kamerscherm *Paradise no. 2*
foto Bram Vreugdenhil

zoek zijn een zilveren herinneringsschild van de nog niet getraceerde 'Dortsche Kruitschepen Vereniging Eendragt Maakt Magt' uit 1871 en een 17de-eeuwse, loden plaquette, afkomstig van de Dordtse familie Repelaer.

In 2024 is de collectie van het Regionaal Archief Dordrecht met ongeveer 85 strekkende meter gegroeid. Het betreft zowel overheids- als particuliere archieven uit Dordrecht en de regiogemeenten, waarmee een dienstverlenings-overeenkomst is gesloten. Daarnaast zijn ook de beeldcollectie, de archiefbibliotheek en de collecties bewegend beeld en geluid met honderden objecten verrijkt.

In 2024 zijn bovendien enkele, met name laatmiddeleeuwse, bodemvondsten uit schenkingen en oude archeologieprojecten overgedragen aan de Dordrechts Museum Organisatie, zoals twee fragmenten van ivoren kammen, houten drijvers (van visnetten) en een benen oorlepeltje, afkomstig uit de overdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (ROB-opgravingen voor 1995). Verder, vanuit de overdracht van de Nederlandse Archeologievereniging (AWN) enkele scherven laatmiddel-

eeuws en Romeins aardewerk met grote onderzoekswaarde uit de opgravingen Polder Ronduit-Crayestein (1964) en Oudendijk-Acaciastraat-Cypressenlaan (1992).

Op de zolder van het Stadhuis zijn archeologische vondsten aangetroffen die daar sinds 1979 opgeslagen lagen, zoals enkele 17de-18de-eeuwse voorwerpen van aardewerk, een grote schotel van Nederrijns aardewerk en een tinnen bordje. Daarnaast nog enkele 20ste-eeuwse vondsten, waaronder een houten pijp en industrieel aardewerk, maar de meest bijzondere vondst is een leren geldbuidel met daarin nog twaalf muntjes (koperen oortjes) uit de 16de eeuw en een benen dobbelsteentje.

Dankzij een bijzondere particuliere schenking is de collectie archeologie ook uitgebreid met circa 140 vondsten, grotendeels uit de binnenstad. Het gaat onder andere om tientallen keramiekvondsten, inclusief drie grote schalen en verschillende baardmankruiken, maar ook diverse metaalvondsten, waaronder ruitersporen, pijlpunten, tasbeugels en gespen, leren schoenen, reliekhoudertjes en gereedschap.

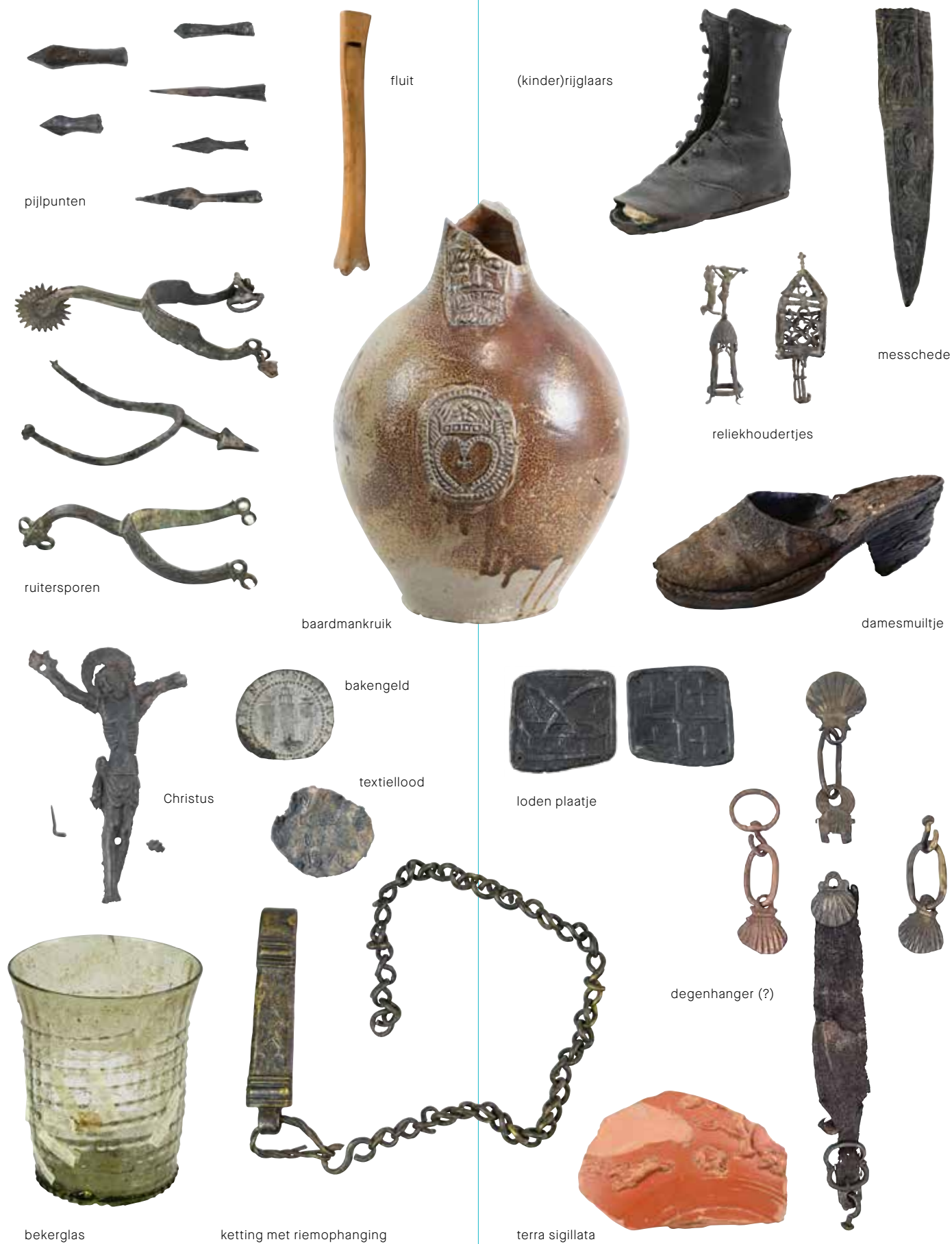

Schenking Boehme

Amateurarcheoloog Cees van der Esch

COLLECTIES

BRUIKLENEN

Er werden objecten in kortdurend bruikleen gegeven aan museale instellingen in binnen- en buitenland, waaronder Museum Paul Teta van Elven (Delft), Groninger Museum (Groningen), Singer Laren, Dordts Patriciërshuis, Noord-brabants Museum (Den Bosch), Museum MORE (Gorssel) en Museum Jan Cunen (Oss). Buitenlandse musea waar werken uit de collectie te zien waren, waren onder andere The National Gallery of Ireland (Dublin) en het Museum der bildenden Künste te Leipzig. Een omvangrijk bruikleen werd toegezegd aan het Kunst-historisches Museum te Wenen, namelijk schilderijen van de Dordtse Rembrandt-leerling Samuel van Hoogstraten (1627-1678), ter gelegenheid van de tentoonstelling *Rembrandt – Hoogstraten: Color and illusion*. Een groot deel van de werken reisde aansluitend – begeleid door enkele aanvullingen – door naar de tentoonstelling over Samuel van Hoogstraten in Museum Het Rembrandthuis.

Uit de collectie Huis Van Gijn werd de trouw-japon van Cornelia Agatha Vriesendorp uitgeleend aan het Fries Museum ter gelegenheid van hun tentoonstelling *Ja, ik wil!* In Museum De Lakenhal in Leiden was vrijwel gelijktijdig het maskeradepak van haar echtgenoot Simon van Gijn te zien in de tentoonstelling *Leiden viert feest. 450 jaar optochten*.

In 2024 zijn er ook met betrekking tot de archeologische collectie uitgaande bruiklenen geweest. Zo werden twee – eveneens in 2024 verworven – steengoed kannen van Huis te Merwede uitgeleend aan het Teekengenootschap Pictura, waar ze te zien waren in de tentoonstelling *De verplaatsing*, georganiseerd door Frans van Lent. De kannen maakten deel uit van de performance door schenker John G. Boehme. In een educatieve presentatie op de EXPO Greater Amsterdam/Equine studies werd onder andere een vrijwel compleet skelet van een middeleeuws paard getoond met diverse

Samuel van Hoogstraten, *Brievenbord*, 1664

aandoeningen. De stand is door honderden paardenliefhebbers bezocht. Tenslotte is vanuit het NFI in Rijswijk een langdurig bruikleen teruggekomen van menselijk skeletmateriaal uit het middeleeuwse verdronken dorp Wolbrandskerke – Kruiskerke.

Het Vakteam Erfgoed van de gemeente Dordrecht organiseerde eind augustus 2024 samen met de Nederlandse Archeologievereniging (AWN) een opgraving voor bewoners van de wijk Nieuw Groenhove en andere geïnteresseerden. De tuinmanswoning, het erf en een stuk van de gracht van de buitenplaats Groenhove zijn hierbij opgegraven alsook honderden fragmenten keramiek en dierlijk bot. Om de deelnemers scherven te kunnen laten vergelijken met complete voorwerpen uit dezelfde tijd, waren pijpvaardn pijpen en enkele voorwerpen van keramiek uitgeleend.

De organisatie ontving ook enkele belangrijke werken in langdurig bruikleen. Een lacune in de collectie kon worden gevuld door de komst van het monumentale schilderij *Boslandschap met een hengelaar en andere figuren bij een vijver* (1664) van de Amsterdamse kunstenaar Meindert Hobbema (1638-1709), uit de collectie van John en Marine van Vlissingen. Ook kon dankzij een particulier het werk *De pompoen* van de Italiaanse kunstenaar Antonio Mancini (1852-1930) voor het eerst getoond worden in de tentoonstelling *Kunst voor de kost*; de eerste overzichtstentoonstelling met werk van Mancini in Nederland werd in 1899 bij het Teekengenootschap Pictura in Dordrecht georganiseerd door Hendrik Willem Mesdag. Uit een andere privécollectie ontvingen we een vroeg werk van Aelbert Cuyp (1620-1691): *Twee herders met*

schapen op een heuvel in een rivierlandschap met uiterwaarden. Via een langdurig bruikleen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is Dordrecht bovendien een eigen meisje met de parel rijker: een portret van een jonge vrouw, mogelijk Elisabeth Kievit (1642), door de Dordtse kunstenaar Pieter Verelst (circa 1618-1678).

Met het schilderij *Aan de Noordendijk, Dordrecht (Molen De Nachtegaal)* van de Oostenrijks-Joodse kunstenaar Tina Blau (1845-1916) is een prachtig voorbeeld van een buitenlandse kunstenaar die in de 19de eeuw geïnspireerd raakte tijdens haar bezoek aan Dordrecht aan de collectie toegevoegd. Dit bruikleen kwam tot stand dankzij de Broere Charitable Foundation. Ook een ander werk kwam in het afgelopen jaar 'thuis' in Dordrecht: de aquarel *Football* van Willy Sluiter (1873-1949), afkomstig uit de collectie van de Dordrechtsche Football Club (D.F.C.) en in langdurig bruikleen gegeven door de KNVB. De collectie hedendaagse kunst werd verdiept met het schilderij *Botanical body bliss* van Hadassah Emmerich (1974).

Willy Sluiter, *Football*

RESTAURATIE EN CONSERVERING

Voor het schilderijenatelier was 2024 een druk jaar. Er werden in verhouding weinig volledige restauraties uitgevoerd maar wel relatief veel kleine conserveringshandelingen, omdat het aandeel eigen collectie, verspreid over meerdere tentoonstellingen, groot was. Vier werken die volledig gerestaureerd werden, waren een schilderij dat toegeschreven wordt aan Dionys Verburg (1655-1722), *Bergachtig landschap*, en een anoniem portret van Johan de Witt. In het schilderij *De verlatene* door Alexander Struys (1852-1941) werd een oude scheur hersteld en daarnaast werd de lijst voor het portret van Cornelia Marjolin-Scheffer door Ary Scheffer

(1795-1858) opgeknapt en gestabiliseerd.

Dankzij een ruimhartige bijdrage van het restauratiefonds van de Vereniging Dordrechts Museum kon Ary Scheffers *Mesdemoiselles de La Fayette* extern gerestaureerd worden door Astrid van den Berg.

In totaal 74 werken ondergingen kleine behandelingen, zowel ten behoeve van eigen presentaties alsook ten behoeve van uitgaande bruiklenen. Het betrof handelingen als achterkantbeschermingen aanbrengen, (beter) inlijsten, lijstreparaties, het consolideren van losse verf en het verwijderen van oppervlaktevuil. Twaalf schilderijen waren vervolgens te zien in de

Restauratieatelier
foto Lidwien Speleers

tentoonstelling *LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek* en twintig schilderijen in *Kunst voor de kost*. Een dozijn schilderijen werd opnieuw ingelijst zonder verdere behandeling, hetzij omdat er een nieuwe lijst werd besteld of omdat de lijst dit jaar werd gerestaueerd.

In het papierrestauratieatelier werden enkele honderden werken op papier geconserveerd, gerestaueerd, opgezet en ingelijst. Het betrof met name voorbereidingen ten behoeve van verschillende eigen tentoonstellingen, conservering van diverse aanwinsten en enkele bruiklenen. Het meest omvangrijk waren de voorbereidingen voor de twee grote prenten tekeningententoonstellingen in 2024:

Gebroeders Van Strij en Zwart op wit. Hiervoor werden vele prenten en tekeningen geconserveerd en ingelijst. Daarnaast waren er ook werkzaamheden voor *LIBERTÉ!, Kunst voor de kost*, de papierwissels in Hof van Nederland (Emancipatiezaal en de semipermanente presentatie) en de wissels van de ladekastpresentaties in Huis Van Gijn (de lente- en herfstpresentatie werden nieuw gemaakt).

Ook werden er werkzaamheden verricht voor de fotopresentatie van de koorbanken in de Grote Kerk en de tentoonstelling *Dordtenaar 4-ever?! op de zolder van Hof van Nederland*. Verder is er een voorstel uitgewerkt voor het lichtwerend afdekken van het hangend papier

Gereedmaken fototentoonstelling *Koorbanken* in de Grote Kerk
foto Jantijn van den Heuvel

in de schilderijendepots en werden vijf werken op papier voorbereid ten behoeve van kortdurende uitgaande bruiklenen.

In juni 2024 zijn ruim veertig metaalvondsten teruggekomen van restauratieatelier Vesta. Door de conserverende behandeling die deze vondsten jaren na de opgraving nodig hadden, zijn ze weer voor langere tijd stabiel. Een van deze vondsten was een klein middeleeuws speldje van een gekroond fallusdier. Daarnaast kwam een twaalfstal middeleeuwse en 16de- en 17de-eeuwse schoenen terug uit Lausanne, waar restaurator Marquita Volken ervoor zorgde, dat de losse schoenonderdelen weer als hele schoenen getoond kunnen worden. Bijzonder was dat er ook een paar schoenen bij zat.

Normaliter wordt slechts één schoen van een paar gevonden, vrijwel nooit twee bij elkaar horende schoenen.

Bij het Regionaal Archief Dordrecht is sprake van doorlopende conservering. Met behulp van een grote groep vrijwilligers is ongeveer honderd strekkende meter archief geconserveerd en verpakt in zuurvrije omslagen en dozen. Daarnaast zijn er weer een groot aantal unica uit de Gemeentelijke Prentverzameling gerestaureerd en opnieuw opgezet. In het kader van conservering en digitalisering zijn in 2024 ongeveer 10.000 foto's, affiches, kaarten en prenten opgenomen, bewerkt en via de beeldbank op de website beschikbaar gesteld.

Paar gerestaureerde middeleeuwse schoenen
foto Jörgen Snoep

COLLECTIEREGISTRATIE

Registratie van de Collectie Dordrecht volgens vaststaande richtlijnen in ons collectiemanagementsysteem Axiell Collections is van vitaal belang om adequaat collectiebeheer en -behoud te kunnen garanderen. De werkzaamheden bestaan uit een combinatie van retro-invoer en nieuwe registratie van objectinformatie. Ook vinden regelmatig standplaatscontroles plaats, bijvoorbeeld in het kader van tentoonstellingen en bij wijzigingen in de vaste presentatie. In samenwerking met team Programmering is in 2024 voorgesorteerd op de verdere implementatie van Axiell Collections in hun werkprocessen.

Daarnaast is een aantal specifieke registratieprojecten voortgezet, zoals het structureel nalopen en aanvullen van de registratie van de collectie Huis Van Gijn, bijvoorbeeld in

navolging van een grote actie ten behoeve van de conservering, registratie en fotografie van de collectie in het trappenhuis.

In 2024 is ongeveer 50 strekkende meter aan overheids- en particuliere archieven beschreven en daarmee toegankelijk gemaakt via de website van het Regionaal Archief Dordrecht. Een grote groep vrijwilligers is doorgegaan met het nader ontsluiten van de gezinskaarten en de notariële akten van Dordrecht. Met inzet van vrijwilligers en de commentaren van bezoekers van de beeldbank zijn weer vele afbeeldingen beschreven en daarmee beter toegankelijk gemaakt.

De metaalvondsten uit oude ROB-opgravingen waren allemaal al gefotografeerd maar nog niet ingevoerd in Axiell Collections, omdat ze niet beschreven waren. Het merendeel van deze

Registratie van objecten in Huis Van Gijn
foto Peter den Ouden

Trappenhuisproject in Huis Van Gijn
foto Peter den Ouden

metaalvondsten is in 2024 in opdracht van het Dordrechts Museum gedetermineerd door een specialist. Deze beschrijvingen zijn overgezet naar het collectiemanagementsysteem. Ook zijn er ruim 4.000 nieuwe foto's gekoppeld aan de database, waardoor er online honderden archeologische vondsten bijgekomen zijn. Daarnaast heeft een kenner van wapentuig zich gebogen over de pijlpunten in de archeologiecollectie van het Dordrechts Museum. Dit leverde aanvullende gegevens op die eveneens online terug te vinden zijn.

STADSDEPOT

In 2024 is de registratie van de museale en archeologische objecten die op tijdelijke locaties in het pand opgeslagen waren nagenoeg afgerond, zodat deze objecten een definitieve standplaats hebben kunnen krijgen en de

ruimtes hun oorspronkelijke functie weer kunnen vervullen. De quarantaine- en ompakruimtes van de museale en archeologische collectie zijn hierdoor vrijwel leeg. De collectie die daar tijdelijk ondergebracht was, is geregistreerd, van barcode voorzien, gefotografeerd en verplaatst naar verschillende, definitieve depotlocaties. Daarnaast is het nulmetingsproject van de deelcollectie schilderijen voortgezet (in totaal acht dagen in 2024), waarbij de conditie wordt vastgelegd en de registratie inhoudelijk wordt gecontroleerd.

Door de overbrenging van overheidsarchieven die ouder zijn dan twintig jaar was er in de archiefdepots een tekort aan ruimte ontstaan. Met de extra ruimte die in 2019 is gerealiseerd, was de verwachting dat er tot uiterlijk 2025 depotruimte beschikbaar zou zijn. De komende

Laden in het depot met bewerkt bot en een deel van de vergelijkingscollectie dierlijk bot
foto Jørgen Snoop

jaren is er echter nog ongeveer acht strekkende kilometer aan overheidsarchieven te verwachten. Omdat er in het nieuwe Dordthuis geen archiefruimte is gepland en de achterstanden in het bewerken van de tienjarenblokken en bouw- en milieuvergunningen van de gemeente Dordrecht worden aangepakt, is de overbrenging eerder te verwachten dan gepland. Eind 2023 is er daarom een gemeentelijk projectteam gevormd, dat onderzocht heeft hoe en op welke termijn het Stadsdepot kan worden uitgebreid. In 2024 heeft dat geresulteerd in een uitgewerkte business case, waardoor er in de loop van 2025 door het college van burgemeester en wethouders een besluit over de uitbreiding kan worden genomen. Daarnaast staan de verduurzaming van het Stadsdepot met een stabiel klimaat, dat aan alle archiefwettelijke en museale eisen voldoet prominent op de agenda.

Het Regionaal Archief Dordrecht heeft in 2018 besloten om, gelet op de kennis, efficiëntie en kosten, nauw met het Stadsarchief Rotterdam te gaan samenwerken met de ontwikkeling van een e-depot. In 2024 is echter gebleken, dat de leverancier van de e-depotvoorziening van het Stadsarchief Rotterdam zo'n constructie niet goedkeurt. Eind 2024 is er daarom gestart met een onderzoek naar hoe een eigen e-depotvoorziening voor de gemeente Dordrecht gerealiseerd kan worden. Het streven is dat medio 2025 het college van burgemeester en wethouders van Dordrecht een digitale archiefbewaarplaats met behoud van alle archiefwettelijke verantwoordelijkheden zal aanwijzen. De regiogemeenten kunnen in dat geval vervolgens beslissen om hierbij aan te sluiten.

In het Stadsdepot is de collectiebeheerder archeologie na bijna 28 jaar met pensioen gegaan en opgevolgd door een nieuwe collectiebeheerder. Inmiddels is hard gewerkt aan een verbeterde manier van opbergen van metaalvondsten en kleine benen gebruiksvoorwerpen, en is samen met de conservator archeologie een start gemaakt met de inventarisatie van dozen leerfragmenten (onderzoeksmateriaal) uit oude ROB-opgravingen, het beschrijven en standplaatsen van schenkingen en projectoverdrachten en het opschonen van het collectiemanagementsysteem. Een vrijwilligster heeft ook dit jaar weer honderden objecten gefotografeerd die opnieuw gekoppeld kunnen worden aan de database.

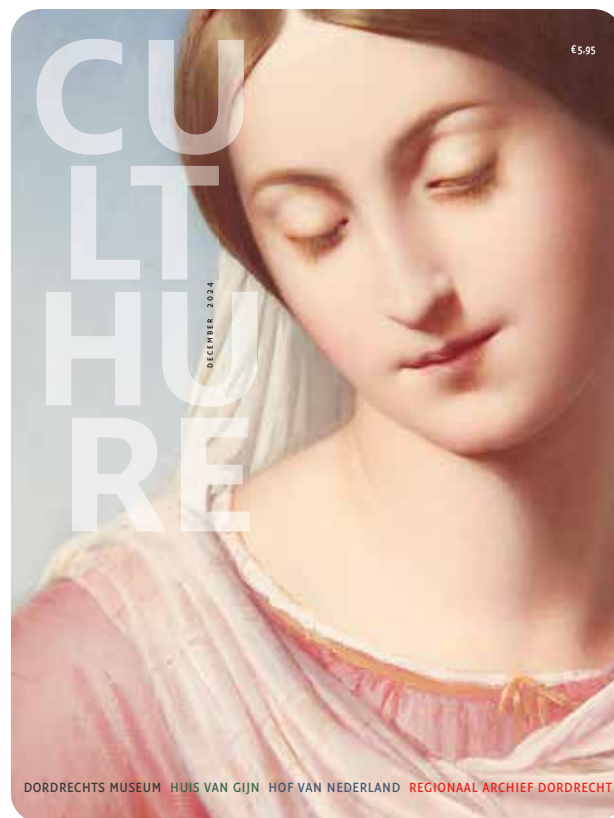
Voormalig collectiebeheerder Mirjam van Oeveren in het Stadsdepot
foto Jørgen Snoep

ONDERZOEK EN PUBLICATIES

Onderzoek naar de eigen collectie is van belang om nieuwe verhalen te kunnen vertellen. De meeste publicaties van het Dordrechts Museum verschijnen als catalogus of tijdschrift bij tentoonstellingen. Een voorbeeld is de catalogus bij de tentoonstelling *LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek* die in 2024 verscheen. Twee keer per jaar verschijnt bovendien het museumtijdschrift *Culthure* met artikelen over tentoonstellingen, aanwinsten, restauraties en andere wetenswaardigheden over de Collectie Dordrecht. Onderzoeksinzichten worden bovendien doorlopend gedeeld in diverse lezingen en gastcolleges, zoals de terugkerende deelname van twee conservatoren aan de cursus *Dordtologie* vanuit de Stichting Historisch Platform.

Het Dordrechts Museum neemt deel aan het onderzoekplatform *De andere helft*, een initiatief van het RKD, Rijksmuseum, Stedelijk Museum en de Universiteit van Amsterdam. In dit project wordt het aandeel van vrouwen in de Nederlandse kunstwereld onder de loep genomen, specifiek in museale collecties uit de periode 1780-1980.

Ook restauraties leiden tot nieuwe inzichten. In 2023 is gestart met een onderzoek naar de dragers die Ary Scheffer voor zijn schilderijen gebruikte en de daarop aanwezige stempels van leveranciers. Tegelijkertijd is in kaart gebracht welke lijsten er zijn gebruikt door Scheffer. Tot slot is materiaal-technisch onderzoek verricht naar de ondertekeningen in Scheffers onvoltooide schilderijen, in samen-

Culthures 2024

werking met externe onderzoekers. Het onderzoek heeft geresulteerd in een artikel in tijdschrift *km*.

Het onderzoek dat stagiair Bert-Jaap Koops in 2022 verrichtte naar verzamelaarsechtpaar Van Bilderbeek-Lamaison werd eind 2024 gepubliceerd in het Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek onder de titel: *Caretaker of a collection: The case of Jo van Bilderbeek-Lamaison, in: Women. Female roles in art and society of the Netherlands, 1500-1950*.

Dankzij de toekenning van het Conservatorenstipendium door het Cultuurfonds in 2022 is er in 2023 diepgravend onderzoek verricht naar het bezit en de financiën van Simon van Gijn. Dit onderzoek is in 2024 afgerond. Er is daarnaast een start gemaakt met het onderzoek

naar Cornelia Agatha Vriesendorp, dat naar verwachting in 2025 wordt afgerond en waarin de nieuwste onderzoeksresultaten voortkomend uit het Conservatorenstipendium zullen worden opgenomen. Ook is een begin gemaakt met de voorbereidingen voor de nieuwe publicatie over het echtpaar Van Gijn, hun huis en leven. Het boek wordt in november 2025 verwacht. Het onderzoek naar drie Dordtse familiecollecties, te weten De Witt, Van Beveren en Van Slingelandt, dat dankzij de NWO Museumbeurs kon plaatsvinden, is in 2024 zo goed als afgerond. De resultaten zullen verspreid over meerdere artikelen en essays gepubliceerd worden.

Externe specialisten zijn in 2024 in opdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gestart met de determinatie van de menselijke skeletten uit de opgraving van het Minderbroederklooster (1982). De resultaten en het rapport worden medio 2025 verwacht. Ze zetten hiermee het onderzoek door een externe specialist van de University of Leicester uit 2022 voort. Verder heeft het Dordrechts Museum medewerking verleend aan een project van een onderzoeker uit Venezuela die samenwerkt met het Department of Evolutionary Anthropology van de Universiteit van Wenen. Het betreft een onderzoek naar apen uit archeologische en historische context voor 1850. In Dordrecht zijn in de jaren 70 twee schedeltjes van kapucijnnapen opgegraven aan de Heer Heymansuysstraat. Gebitsfragmenten uit een van deze twee schedeltjes worden nu onder meer gebruikt voor ancient-DNA onderzoek.

Cornelia Agatha Vriesendorp, getrouwd met Simon van Gijn

4

PUBLIEK

ONZE MUSEA, HET ARCHIEF EN HET AREND MAARTENSHOF
ONTVINGEN IN 2024 RUIM 145.000 BEZOEKERS

DE FREE PUBLICITY MEDIAWAARDE VAN PRINTMEDIA WAS € 674.372,
DAT IS € 112.000 MEER DAN IN 2023. DIT IS VOORNAMELIJK DEBET AAN
DE GEREALISEERDE PUBLICITEIT VOOR DE TENTOONSTELLING *LIBERTÉ!*,
WAARVAN DE WAARDE IN 2024 € 316.000 BEDROEG, DAT IS BIJNA DE HELFT

IN KRANTEN EN TIJDSCHRIFTEN VERSCHENEN 235 ARTIKELEN OVER ONZE
LOCATIES (MET DOORPLAATSINGEN ERBIJ ZELFS 310). DEZE ARTIKELEN
WERDEN IN TOTAAL RUIM 43.000.000 KEER GELEZEN

DAARNAAST REALISEERDEN WE RUIME PUBLICITAIRE AANDACHT IN
DIVERSE RADIO- EN TV-PROGRAMMA'S EN NAAR SCHATTING VAN ONS
MEDIAMONITORING BUREAU REALISEERDEN WE RUIM HET DUBBELE QUA
MEDIAWAARDE MET ONLINE ARTIKELEN OP WEBSITES VAN DERDEN

BEZOEKCIJFERS

In het Dordrechts Museum ontvingen we in 2024 een bezoekersaantal van 77.553. De tentoonstelling *LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek* was de best bezochte tentoonstelling van dat jaar, de tentoonstelling loopt nog door tot maart 2025. Het publieksbereik bleef echter in 2024 achter bij de ambities en ook in vergelijking met voorgaande jaren. Dit kwam met name door minder bezoek van museumjaarkaarthouders in het voorjaar en de zomer.

Huis Van Gijn verwelkomde 31.098 bezoekers, wat vergelijkbaar is met 2023, ondanks een tijdelijke sluiting voor het publiek in verband met een ver-

bouwing. Het publieksbereik van Hof van Nederland groeide en telde 19.486 bezoekers. In 2025 onderzoeken we het gerealiseerde publieksbereik in 2023 en 2024, gebaseerd op het Culturele Doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals. Hiermee krijgen we inzicht in de ontwikkeling in het bereik van onze hoofd- en ambitiedoelgroepen en herkomst.

COMMUNICATIE EN PUBLICITEIT

Free publicity was ook in 2024 een belangrijke pijler in de communicatiestrategie. Er verschenen in de gedrukte pers 235 artikelen (met doorplaatsingen erbij 310) met een totale mediawaarde van € 674.372 en een bereik van 43 miljoen personen.

Dordrechts Museum

De tentoonstellingen in het Dordrechts Museum kregen veel publiciteit en lovende recensies. Hiermee hebben we ook dit jaar het Dordrechts Museum weer stevig gepositioneerd. Veel publiciteit was er rond de tentoonstelling *LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek*. *Trouw* gaf maar liefst vijf sterren voor deze expositie. *LIBERTÉ!* werd ook aangeraden in het rijtje beste exposities door het *NRC*. De aankoop van een werk van de Franse schilder Géricault leverde een paginagroot artikel op in *de Volkskrant*. Er was voor deze tentoonstelling ook belangstelling van Franse omroepen, kranten en bloggers. Ook de andere tentoonstellingen in het Dordrechts Museum mochten zich

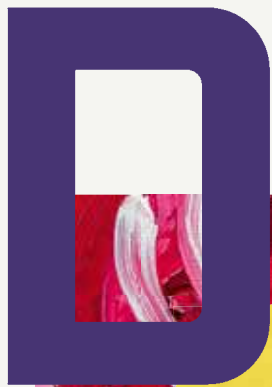
verheugen in veel belangstelling van de pers. Zo waren er veel positieve reacties op *Kunst voor de kost* en ook de expositie *Zwart op wit* werd zeer gewaardeerd.

Ook de vaste collectie werd onder de aandacht gebracht met de campagne over onze *Blikvangers* in de zomer van 2024. Met deze campagne wilden we de naamsbekendheid van het museum(bereik) vergroten. Het Dordrechts Museum onderscheidt zich in het Nederlandse museale landschap door de focus op schilderkunst die als vertrekpunt dient voor een ambitieuze, kwalitatief sterke en gevarieerde programmering. De campagne presteerde erg goed en leverde nieuw bereik op.

Le deuxième épisode de la série sur le Musée de la Vie romantique à Paris explore l'héritage du peintre Ary Scheffer, né à Dordrecht, Pays-Bas. Une exposition collaborative entre les musées français et néerlandais présente des oeuvres importantes, renforçant les liens artistiques franco-néerlandais. Itw de Gaëlle Rio, directrice du Musée de la Vie romantique.

Media aandacht voor *LIBERTÉ!* op de Franse televisie

**DORDRECHTS
MUSEUM**

ALTIJD
TE ZIEN

ONTDEK ONZE BLIK- VANGERS

**ZES EEUWEN
SCHILDERKUNST**

Eén van de *Blikvangers* uit de zomercampagne

Huis Van Gijn

De seizoensactiviteiten in Huis Van Gijn mochten weer rekenen op de nodige aandacht in de lokale media. Zo verscheen er een mooi interview met foto's in *AD – De Dordtenaar* naar aanleiding van het historisch ijsmaken, een populaire activiteit die inmiddels vaste prik is in het museum. Eind van het jaar ontving Huis Van Gijn als bezienswaardigheid een Michelinster. De *Groene Michelingids* verstrekt sterren aan toeristische attracties die volgens de inspecteurs meer dan de moeite van een bezoek waard zijn. Huis Van Gijn was een van de twee Dordtse trekpleisters die een ster ontving, de ander ging naar de Grote Kerk.

Hof van Nederland

In 2024 kreeg Hof van Nederland de nodige publiciteit door de diverse randprogrammering en de daaraan gekoppelde actuele thema's. *De Hof op Zondagen*, waaronder die over het thema *Family matters (Keti Koti)* en Bevrijdingsdag, kregen uitgebreide aandacht in *AD – De Dordtenaar* en bij *RTV*. De Archeologiedag kreeg veel lokale pers aandacht, evenals het bijzondere bezoek van de *New York Times*-journalist Jeffrey Moyo. Ook de schenking van een set zeldzame gildebekers trok belangstelling. De mini-expositie *Indische nieuwkomers* werd besproken op *Radio 4*, terwijl de tentoonstelling *Dordtenaar4-ever?!* in de regionale media op veel aandacht kon rekenen.

Archeologiedag in het Hof

ACTIVITEITEN

Avondopenstellingen

Het Dordrechts Museum heeft meerdere avondopenstellingen georganiseerd waar een divers aanbod aan activiteiten en workshops werd aangeboden. Het museum treedt daarmee buiten de gebaande paden en creëert dat de setting, waarin men normaal gesproken naar een museum gaat, wordt doorbroken. Dit zorgt voor een energieke sfeer in het museum.

Keti Koti

Op 30 juni 2024 is het slavernijverleden her-dacht in de tuin van het Dordrechts Museum. In samenwerking met het Cultureel Educatief Centrum Dordrecht is een ceremonie opgezet met diverse sprekers en muzikanten. Bij Hof van Nederland heeft op die dag een dialoog-tafel plaatsgevonden, waarbij mensen met verschillende achtergronden met elkaar in

gesprek zijn gebracht onder het genot van een maaltijd. Het gaat hierbij om verschil herkennen, elkaar erkennen en vervolgens het accepteren van de ander. De dialoogtafel is een mooi initiatief, dat verbinding tussen diverse mensen stimuleert.

De Dordtse Cultuurnacht

Hof van Nederland, Huis Van Gijn en Dordrechts Museum hebben in 2024 meegedaan aan de *Dordtse Cultuurnacht*. Onze musea ontvingen die avond 3.680 bezoekers (Huis Van Gijn 693, Dordrechts Museum 1.151 en Hof van Nederland 1.836). We presenteerden een laagdrempelig programma om vooral light users van cultuur te verleiden onze musea eens te bezoeken. We schonken jaren 20 cocktails, organiseerden een etiquettequiz, presenteerden een illusionist en diverse liveoptredens in de vorm van muziek of *spoken word*.

Cultuurnacht in Hof van Nederland
foto Tomas Mutsaers

Familiedagen in het Dordrechts Museum

Tijdens de *Familiedagen* was het Dordrechts Museum een weekend lang helemaal gericht op gezinnen met kinderen. Het uitgebreide activiteitenprogramma sloot aan op het thema *Dieren*. Zo waren er safari speedtours en kon je mee op vogelexcursie met Gisbert van Baalen en Arjan Dwarshuis van de Vogelspotcast. Ze werden bezocht door 642 bezoekers.

Vogelspotcast in het Dordrechts Museum

Winterfestijn in Huis Van Gijn
foto Tomas Mutsaers

Programmering in Huis Van Gijn

Het jaar startte goed met het *Winterfestijn* op 5 januari, een mooie traditie is ingezet. Op deze dag kwamen 717 bezoekers in het museumhuis langs voor een ontmoeting met gekostumeerde acteurs. Er werd verkleed, geknutseld en in de museumtuin konden kinderen zelf een broodje bakken.

In 2024 deed Huis Van Gijn voor het eerst mee aan de landelijke campagne van de *Dag van het Kasteel*. Binnen het thema *Aan tafel!* was er het gehele Pinksterweekend van alles te beleven rond tafeletiquette en dineren op stand. Een historische proeverij mocht natuurlijk niet ontbreken! Er kwamen 846 bezoekers op het themaweekend af.

Dag van het kasteel in Huis Van Gijn
foto Tomas Mutsaers

Programmering over vrijheid vroeger en nu in Hof van Nederland

In 2024 heeft Museum Hof van Nederland een veelzijdig programma georganiseerd, waarbij het thema *Vrijheid* – zowel in het verleden als het heden – centraal stond. Zo waren er aanvankelijk twee edities van de talkshow *HOF Live*. Eén editie richtte zich op seksuele vrijheid, terwijl de andere het had over de kracht en keerzijde van sociale media. Deze laatste is echter verplaatst naar januari 2025.

We gingen actieve samenwerkingen aan voor *Hof op Zondag* en *HOF Live* met lokale partners zoals Rnewt, Gezonde School en STAD, waarbij we thema's zoals bevrijding en de vrijheid om jezelf te kunnen zijn verkenden. Tijdens *Keti Koti* stond *Hof op Zondag* in het teken van het thema *Family matters*, waarbij we door

voor dit thema te kiezen een breder publiek aanspoorden om na te denken over de doorwerking van dit verleden in de hedendaagse samenleving.

In het kader van de landelijke *Maand van de Geschiedenis* stond het thema *Echt nep* de hele maand centraal tijdens de *Cultuurnacht*, een *Hof op Zondag* en tijdens de *Open Archiefdag*. Met de tentoonstelling *Dordtenaar4-ever?!* gaven we de bezoeker een blik op de diversiteit van de stad Dordrecht door de jaren heen. Verder vierden we de *Archeologiedag* en herdachten we de Eerste Vrije Statenvergadering die een belangrijke stap in de vrijheid van Nederland markeert. *Hof op Zondag*, met vijf edities, verwelkomde 1.100 bezoekers. Daarnaast boden we twee mini-exposities aan: *Indische nieuwkomers* en *Koloniaal Indonesië*.

Hof op Zondag
foto Bryndis Brynjólfssdóttir

Take pART

Na negen succesvolle edities startte het jongerenparticipatieproject *Take pART* het seizoen 2024-2025 met 14 *Take pART*-ners. Deze samenwerking is er, omdat we het als stedelijk museum belangrijk vinden om een relevante en toegankelijke plek te zijn voor de verschillende inwoners van Dordrecht en de Drechtsteden. Met *Take pART* geven we jongeren eigenaarschap en verantwoordelijkheid binnen het museum. Onze vraag aan jongeren is oprecht; we geloven in de eigenheid en het perspectief dat ieder van hen meebrengt. Het zijn stemmen die gehoord mogen worden. Er zijn dit jaar veel projecten gerealiseerd, zoals het geven van rondleidingen, alternatieve tekstbordjes ontwerpen in de vaste collectie en het organiseren van een avondopenstelling. Ook is er meegedacht aan de invulling van de *Familiedagen* en de *Cultuurnacht*. Daarnaast heeft er een mooie internationale uitwisseling plaatsgevonden. *Take pART* werd uitgenodigd door het Jugendmuseum in Berlijn. Samen met hen en een jongerenafdeling uit Groot-Brittannië is deelgenomen aan een jongerenconferentie. In april hostten de *Take pART*-ners een symposium in

Huis Scharlaken opgeknapt

het museum. Er werden verschillende culturele organisaties uitgenodigd die ook aan het woord kwamen in een panelgesprek. De hele middag ging over het samenwerken met jongeren en alle voordelen die daarbij komen kijken. *Take pART* wordt mede mogelijk gemaakt door de steun van Fonds 21 en het Gemma Mentzel Fonds.

Educatie

Het Dordrechts Museum leverde samen met het Vakteam Erfgoed en de AWN op zaterdag 15 juni een bijdrage aan de Nationale Archeologiedagen. De activiteiten binnen in het Hof en buiten op het plein waren vooral gericht op gezinnen met kinderen en werden door ongeveer 300 mensen bezocht. Kinderen konden een speurtocht door het Hof volgen, waarvoor ze buiten in twee mini-opgravingen eerst enkele archeologische vondsten moesten opgraven met behulp van een metaaldetector die ze daarna in het museum konden onderzoeken met behulp van archeologen. Hiervoor was onder meer een keramiek-expert aanwezig en twee bottenexperts in een pop-up 'bottenlab'.

In de Waag-passage heeft de daar nog aanwezige middeleeuwse beerkelder van Huis Scharlaken een opknappbeurt gehad: er is tekst en beeld geplaatst over deze plek, nieuwe verlichting aangebracht, er is schoongemaakt en geschilderd. Voor wie meer informatie wil over de beerkelder zijn er vier QR-codes te vinden op de ramen. Deze leiden naar de in 2024 geheel vernieuwde archeologiewebsite: www.archeologiedordrecht.nl. Het vernieuwen van deze website was een samenwerking tussen het Vakteam Erfgoed en het Dordrechts Museum.

ONDERWIJS

Sinds 2022 werken we met een educator die speciaal is aangenomen voor het onderwijs voor alle musea en het archief. Dit resulteert in meer projecten, een vraaggestuurde aanpak en een nauwere relatie en samenwerking met scholen.

Docentenmiddag Burgerschap

Op 20 november 2024 is de tweede gratis docentenmiddag *Burgerschap* in Hof van Nederland georganiseerd, dit keer over het thema *Moeilijke gesprekken: burgerschap en erfgoed*. Op deze middag zijn vijftien leraren uit het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs door middel van diverse workshops, geïnspireerd om met verschillende werkvormen en soorten didactiek zelf aan de slag te gaan met het inzetten van cultureel erfgoed in hun burgerschapslessen om moeilijke onderwerpen op open wijze bespreekbaar te maken.

Zelf tekenen tijdens *LIBERTÉ!*
foto Jantijn van den Heuvel

Vraaggestuurde samenwerkingen

In 2024 hebben we diverse malen grote groepen leerlingen mogen ontvangen van scholen waarmee we intensief samenwerken. Zo heeft de hele tweede laag van een middelbare school in Papendrecht een burgerschapsdag gevolgd in onze drie musea, hebben diverse groepen van een museumschool in het kader van een projectweek over landen programma's op maat gevolgd op meerdere locaties, en hebben we voor een andere Dordtse basisschool verspreid over drie weken een drietal specialisatielessen mogen verzorgen binnen het thema *Middel-eeuwen*. Doordat dit samenwerkingen zijn die ontstonden als gevolg van het onderhouden van een warme band met regionale scholen en leraren, zijn dit projecten geworden waar we zeer vraaggestuurd te werk konden gaan – en die dus nauw aansluiten op de behoeften van het onderwijs als het gaat om museum-educatie.

Nieuwe onderwijsprogramma's

In 2024 is er gewerkt aan de herziening van de onderwijsprogramma's voor het primair onderwijs in het Dordrechts Museum en Huis Van Gijn. Dit betekende veelal dat er bestaande programma's zijn geactualiseerd en die daardoor beter aansluiten bij onze collectie, visie en het onderwijscurriculum, maar ook dat er nu een volwaardig programma is voor groep 7 en 8 in Huis Van Gijn. Daarnaast zijn er bij twee tijdelijke tentoonstellingen onderwijsprogramma's ontwikkeld: een interactieve rondleiding met workshop voor het voortgezet onderwijs bij de tentoonstelling *LIBERTÉ!* en een programma, dat vanaf april 2025 gaat draaien bij de tentoonstelling *De wereld van Johan de Witt*.

Bezoekcijfers onderwijs

Volgers	Dordrechts Museum	Huis Van Gijn	Hof van Nederland	Totaal
PO	2.282	434	641	3.357
VO	1.076	170	1.110	2.356
MBO	260	230	329	819
HBO	73	48	100	221
WO	107	0	0	107
Gastlessen (PO)*	163	210	131	504
<i>Cultuursafari</i> (PO)	n.v.t.	n.v.t.	816	816
<i>LessonUp</i> (PO, VO en MBO)**	600	1.464	864	2.928
Totaal	4.561	2.556	3.991	11.108
Totaal 2023	4.953	1.939	2.081	8.973

* Het gaat hier niet om fysieke museumbezoeken maar om gastlessen door onze museumdocenten op basisscholen.

** Hier gaat het om digitale lessen op ons online *LessonUp*-kanaal (uitgaande van een klassen-gemiddelde van 24 leerlingen).

In 2024 namen 11.108 leerlingen deel aan onze educatieve programma's in de musea en online. Dat is zo'n 2.000 leerlingen meer dan in 2023, deze stijging kwam voornamelijk door de groei van deelname aan online lesprogramma's. Het schoolbezoek fluctueert jaarlijks aanzienlijk door uiteenlopende redenen. Bijna alle schoolbezoeken van het primair onderwijs worden geboekt via het Cultuurmenu van het SOC. We hebben weinig invloed hierop. We ontvingen in 2024 zo'n 650 MBO-studenten meer dan het jaar ervoor. Dat kwam onder andere door een NT2 lessenreeks die we voor het MBO organiseerden in samenwerking met Erfgoedhuis Zuid-Holland. De groei van deelname aan de

digitale *LessonUp* programma's komt mede door de groei van dit online platform, uitbreiding van ons lesaanbod en extra promotie van ons aanbod door dit platform.

MAATSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN

Wij bouwen bruggen tussen collectie en publiek, waarbij we soms maatschappelijke vraagstukken betrekken en streven naar sociale cohesie. Als gemeentelijke museale organisatie en regionaal archief geloven wij namelijk dat we iets terug moeten geven aan de inwoners van Dordrecht. Wij realiseren ons dat wij ons hierbij kwetsbaar en dienstbaar op moeten stellen om echt deze verbinding met de inwoners en Dordtse organisaties aan te kunnen gaan. Wij zijn ons bewust dat het niet voor iedereen vanzelfsprekend (meer is) om actief mee te doen aan kunst en cultuur. Daarom is het aan ons om te onderzoeken welke handvatten er nodig zijn per groep of individu om deel te

nemen aan kunst en cultuur. Hierbij werken we met regelmaat samen met maatschappelijke partners uit Dordrecht.

Alle educatieve programma's en activiteiten die uit een bepaalde behoefte of samenwerking tot stand komen, worden ontwikkeld met de gedachte om de drempel tot cultuurparticipatie zo laagdrempelig mogelijk te maken. De thema's mentale gezondheid, eenzaamheid, een zinvolle dagbesteding en toegankelijkheid zijn daarbij de bouwstenen. In 2024 zijn nieuwe en al bestaande netwerken aangeboord om met duurzame programma's en activiteiten zoals *Museum in de wijk* en *Kunst & koffie* aan te sluiten bij de behoefte van de Dordtenaren en samenwerkingspartners.

Ook zijn we nieuwe manieren gaan onderzoeken om aansluiting te zoeken bij de behoefte van de Dordtenaren. We zijn gestart met de *Dordtdenkers*, een groep van elf Dordtenaren met diverse achtergronden en leeftijden die twee jaar met ons gaan meedenken en praten over diverse vraagstukken die spelen binnen de Dordrechts Museum Organisatie.

Museum in de wijk

Museum in de wijk

Tijdens *Museum in de wijk* werkten we in de wijken De Staart, Noordflank, Lijnbaan en Centrum samen met partners om Dordtenaren te motiveren en te stimuleren tot cultuurparticipatie. Samen organiseerden we diverse workshops en museumbezoeken, waaraan in totaal 224 geïnteresseerden hebben deelgenomen.

Museum in de wijk – Waardevol of waardeloos?

Het Dordrechts Museum hangt vol met waardevolle kunststukken en objecten. Een kunstwerk is waardevol op verschillende manieren. Dit kan zijn omdat het kunstwerk veel geld waard is, maar dat is niet de enige manier. Een kunstwerk is vaak gemaakt, omdat het een gedachte, boodschap of momentopname laat zien. De kunstenaar heeft de opdracht gekregen om dit moment vast te leggen of deze vond het zelf van waarde om dit moment over te brengen en op doek te vereeuwigen. De waarde van kunst heeft dus meerdere perspectieven. Samen met vijftien buurtbewoners uit de wijken Noordflank en Lijnbaan, SOC en Buurtwerk Dordrecht hebben we onderzocht: *Wat maakt kunst waardevol?* Welke waarden zijn er voor hen in de collectie van het Dordrechts Museum te vinden? en *Wat maakt de kunst voor hen waardevol?* Daarna zijn we bij de wijkbewoners thuis op bezoek gegaan en hebben samen onderzocht welke persoonlijke objecten de mensen thuis hebben. Wat maakt deze objecten zo ontzettend waardevol voor hen en welke persoonlijke verhalen zitten er verstopt achter deze objecten? De objecten zijn samen met hun eigenaar geportretteerd en de verhalen zijn opgeschreven. Om dit project vast te leggen is er een klein boekje gemaakt met de gebundelde foto's en verhalen van het Dordts erfgoed. Ook zijn er

posters in de wijk komen te hangen en heeft Buurtwerk Dordrecht wijkrondeleidingen georganiseerd, waarbij de bewoners vertelden over hun persoonlijke verhalen en objecten.

Kunst & koffie

Tijdens *Kunst & koffie* wordt het museum even extra omgedoopt tot een ontmoetingsplek voor iedereen. De Dordtenaren worden één keer per maand op een rustig moment in de ochtend ontvangen met een kopje koffie door de educator maatschappelijke activiteiten en een medewerker van een van de musea. De activiteit is opgezet voor mensen, die normaal gesproken drempels ervaren om een bezoek te brengen aan een tentoonstelling, te stimuleren tot bezoek. Daarnaast biedt het een kans om nieuwe mensen te ontmoeten en samen te kijken naar kunst onder begeleiding van een museummedewerker. In 2024 hebben er 138 mensen deelgenomen aan deze activiteit.

Kunst & koffie

Take pART-buddies

In samenwerking met de *Take pART*-ners en onze samenwerkingspartner *Dubbeldammers voor Dubbeldammers* hebben we een meerdaagse ontmoeting gerealiseerd tussen de ouderen en de jongeren. De *Take pART*-ners hebben een activiteitenprogramma opgezet dat ze zowel in

een wijklocatie als in het Dordrechts Museum hebben uitgevoerd. Het doel van dit programma was om intergenerationeel leren te stimuleren en de jongeren te leren hoe er wordt geprogrammeerd voor een doelgroep die anders is dan de doelgroep waar zij toe behoren.

De *Take pART*-ners zijn eerst op bezoek geweest bij de *Dubbeldammers voor Dubbeldammers*, waar zij samen met vijftien ouderen verschillende opdrachten hebben uitgevoerd en gemaakt. Twee weken later kwamen de ouderen in het Dordrechts Museum op bezoek, waarbij ze liefdevol door de jongeren zijn ontvangen. In het Dordrechts Museum hebben de jongeren hun zelfgemaakte rondleiding gegeven aan de ouderen en hebben zij een gezamenlijke maakopdracht uitgevoerd. De ouderen, de jongeren, de samenwerkingspartner, de maatschappelijke educator en de projectleider van *Take pART* waren ontzettend enthousiast over de samenwerking.

Take pART-buddies bij Dubbeldammers voor Dubbeldammers

Dordtdenkers

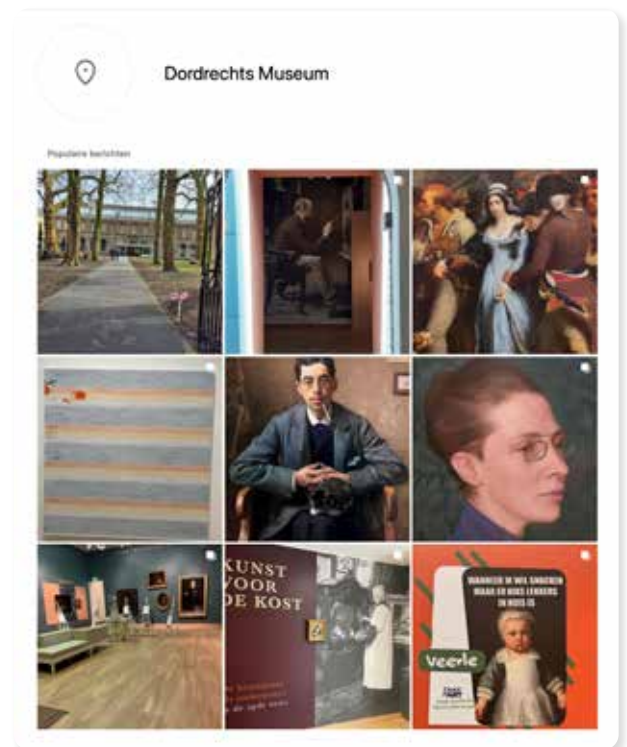
Het Dordrechts Museum, Hof van Nederland, Huis Van Gijn en het Regionaal Archief Dordrecht hebben als doel gesteld om bruggen te bouwen voor verbeeldingskracht door de locaties zichtbaarder, toegankelijker en inclusiever te maken. Met die reden heeft de organisatie een vaste klankbordgroep de *Dordtdenkers* samengesteld. Aan de *Dordtdenkers* wordt gevraagd om vanuit een breed scala van perspectieven mee te denken bij en feedback te geven op de ontwikkeling van programma's en activiteiten binnen de Dordrechts Museum Organisatie. De *Dordtdenkers* gaan in gesprek met verschillende projectgroepen en brengen gevraagd (en ongevraagd) adviezen uit. De feedback en adviezen kunnen niet alleen worden meegenomen bij het ontwikkelen van projecten maar ook breder ingezet worden in de organisatie. Zo draagt de input bij aan een inclusievere besluitvorming.

ONLINE

In 2024 is wederom een uitgebreide mix van online middelen ingezet om mensen te bereiken. We hebben een stabiele community die ons (soms al jaren) online volgt, waarbij steeds meer belangstellenden zich aansluiten. De gemiddelde leeftijd van online volgers daalt net als vorig jaar nog steeds, mede doordat onze Instagram-community harder groeit dan die van Facebook. Omdat jongere sociale media gebruikers duidelijk voorkeur hebben voor video boven afbeeldingen, zetten we de lijn om meer video en reels op onze socials te tonen voort. Dit blijft resulteren in een groter bereik en meer profielbezoeken. Een flink aandeel van de bezoeken aan het profiel van

onze kanalen is van 'niet-volgers'. Dat is, samen met aanhoudende groei, heel positief. Jongeren gebruiken Instagram- en TikTok profielbezoeken als een zoekmachine, in plaats van Google en vinden ons via deze kanalen. In 2024 is de macht van de techgiganten een relevant onderwerp geworden. Het online team is daarom aangehaakt bij kennisgroepen die de ontwikkelingen op de voet volgen en die zoeken naar alternatieven.

In 2024 is gestart met het ontwerpen en bouwen van een website voor de *Kunst in de Openbare Ruimte* uit de collectie van het Dordrechts Museum. In het eerste kwartaal van 2025 komt deze in de lucht. Bezoekers kunnen met een mooie Google Maps functionaliteit zelf hun route langs de kunstwerken samenstellen. Verder is de site van eenvoudige databaseachtige opzet om de kosten te beperken.

Instagram Dordrechts Museum

Digitale toegankelijkheid

Het Dordrechts Museum, Huis Van Gijn, Hof van Nederland en het Regionaal Archief Dordrecht streven ernaar dat iedereen alle informatie op de websites gemakkelijk kan gebruiken. Hiertoe zijn wij als overheidsinstelling ook verplicht. Daarom werken we continu aan het verbeteren van de toegankelijkheid. In 2024 hebben we gewerkt aan het toegankelijk maken van PDF's. Ook zijn trainingen gevolgd en worden landelijke ontwikkelingen op de voet gevolgd.

Bezoek websites

Dordrechts Museum

In 2024 zijn er in totaal 310.702 bezoeken op de website van het Dordrechts Museum gemeten. Dit is een daling van 5,1% ten opzichte van een jaar eerder. Het deel dat via Google Ads op de site kwam, bedraagt ongeveer 6% van de bezoeken, wat neerkomt op 18.236 sessies.

Huis Van Gijn

De website van Huis van Gijn is in totaal 89.519 keer bezocht. Dit is een stijging van 1,9% ten opzichte van het jaar daarvoor. De Google Ads waren goed voor ongeveer 17% van de bezoeken, wat neerkomt op 15.692 sessies.

Hof van Nederland

De website van Hof van Nederland is 65.453 keer bezocht. Dit is een stijging van 5,9% ten opzichte van het jaar daarvoor. De Google Ads waren goed voor ongeveer 25% van de bezoeken, wat neerkomt op 16.487 sessies.

Regionaal Archief Dordrecht

De website van het Regionaal Archief Dordrecht

is dit jaar 211.295 keer bezocht. Dit is een stijging van 63,5% ten opzichte van 2023. In totaal zijn er twee miljoen views geweest in de beeldbank.

Sociale media

Op Facebook hebben we een kleine groei in aantal volgers gehad. De volgers zijn vaak al jaren trouw. Op Facebook ligt het zwaartepunt van de volgers tussen de 55 en 65+ jaar. Het zwaartepunt van de Facebook-volgers van *DordrechtOndergronds* ligt iets lager, tussen de 35 en 54 jaar. Op Instagram zijn we op alle kanalen flink gegroeid in volgers. Bij het Dordrechts Museum account zijn we zelfs met bijna 1.500 volgers gegroeid. Het zwaartepunt ligt rond de 34 en 45 jaar en jonger. Wat daarnaast interessant is, is dat het aantal profielbezoeken blijft groeien. Het Instagram-profiel wordt meer en meer gebruikt als een soort Google zoekopdracht naar de organisatie. Om die reden houden we de profielen goed onder de loep en verbeteren deze met vastgepinde berichten en mooie, representatieve highlights.

Ruim 130.000 meer bezoekers op de site van het Regionaal Archief Dordrecht

Ook bereikten we dit jaar de 11.000 volgers op Instagram, wat we gevierd hebben met een video van onze collega's, deze video is tevens de best scorende video op Instagram van het afgelopen jaar.

Waar het kan, crossposten we en gebruiken we de nieuwe feature waarbij je twee afzenders van een bericht kunt inzetten. Hierdoor neemt het bereik toe, bij posts en bij advertenties. Als we naar de berichten op de socials kijken, kunnen we concluderen dat voor het Dordrechts Museum vooral EGC (employer generated content), grappige content en samenwerkingsposts (taggen en bijdragen) het beste scoren. En natuurlijk de kunstwerken zelf. Bij Hof van Nederland presteerden reels over activiteiten het beste. En bij Huis Van Gijn doen de activiteiten en posts met tags het erg goed op de sociale media. Over het algemeen bereiken reels en andere videocontent meer niet-volgers dan normale posts.

TikTok

Het TikTok-kanaal van het Dordrechts Museum wordt beheerd door de jongste medewerkers, *Take pART*, in combinatie met het online marketingteam. Het aantal volgers is ongeveer hetzelfde gebleven. Maar het aantal views van posts ligt met 32.000 ver boven het aantal volgers. De meeste kijkers zien onze posts via hun *for you page* wat een goed resultaat is voor dit platform. De populairste posts waren het onmiddellijk volgen van zogenaamde TikTok trends. Het filmpje van *Omg een bizon en I'm just a girl* (audio) scoorden het best afgelopen jaar. We blijven dus ons best doen om zo snel mogelijk trends te volgen, waarbij we kunnen aanhaken in het museum.

Dit jaar heeft ook Hof van Nederland haar eigen TikTok-account gestart. Ook dit account begint steeds meer bereik te krijgen. Vooral de video met tips voor een uitje Dordrecht scoorde heel erg goed met 17.400 views.

Apostle

Ook afgelopen jaar werkten we met Apostle. Hiermee bereiken we ons publiek via de persoonlijke kanalen van ambassadeurs. Hierdoor neemt het effectieve bereik en de engagement toe. Apostle is uitgerold voor het Dordrechts Museum, Huis Van Gijn en Hof van Nederland met eerst onze medewerkers. De eerste ambassadeurs van buiten de organisatie zijn daarna aangesloten en zijn razend enthousiast. We starten snel met het inzetten van meerdere externe ambassadeurs. Op LinkedIn zorgt dit voor meer individuele reacties en engagement en uiteindelijk ook voor meer bereik van de posts.

Nieuwsbrief Dordrechts Museum

De Dordrechts Museum-nieuwsbrief met bijna 12.000 abonnees bleef gemiddeld rond de 70% openingsrate en een klikpercentage van tussen de 10 en 12%.

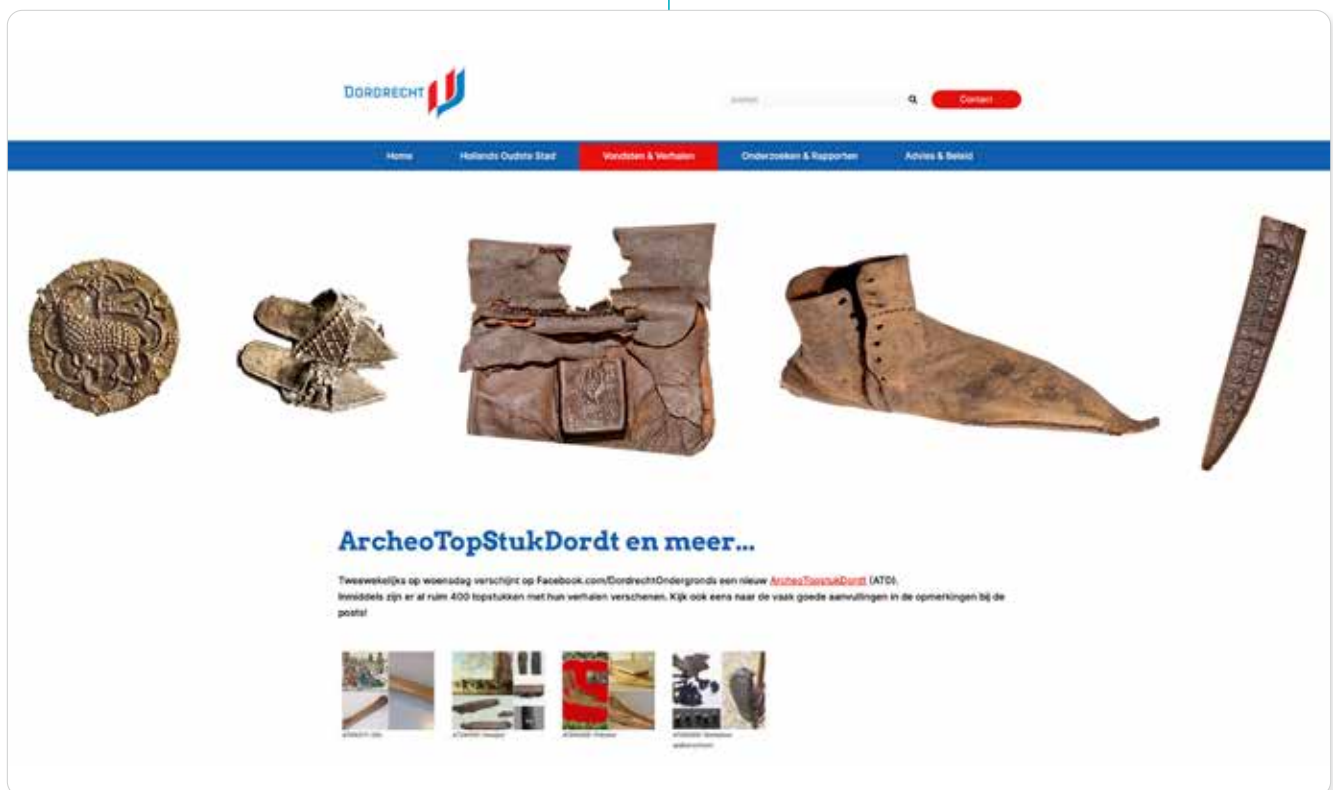
Digitale Nieuwsbrief Dordrechts Museum

Aantal volgers sociale media-kanalen

Volgers	Facebook	Instagram	TikTok	LinkedIN	Nieuwsbrief
Dordrechts Museum	9.700	11.900	1.068	4.000	11.723
Huis Van Gijn	2.900	2.600		639	1.116
Hof van Nederland	1.600	1.800		283	470
Regionaal Archief Dordrecht	2.300	1.200			496
Take pART		318	656		
Totaal 2024	16.818	18.156	1.068	4.922	13.805
Totaal 2023	16.425	15.828	1.1.07	3.809	10.742

Ook zijn er twintig nieuwe *ArcheoTopStukDordt*-artikelen verschenen op de Facebookpagina van Dordrecht Ondergronds: <https://www.facebook.com/DordrechtOndergronds/>. Hiermee werd in 2024 het 397ste topstuk bereikt. *ArcheotopstukDordt* geeft op

publieksvriendelijke wijze bijzonderheden over interessante vondsten in het Stadsdepot en het veld en heeft een bereik dat gemiddeld varieert tussen de 1.000 en 7.000 kijkers. In 2024 had de pagina 3.110 volgers.

Website Archeologie Dordrecht

5

ORGANISATIE

ER WERKEN RUIM 120 MEDEWERKERS BIJ DE DORDRECHTS MUSEUM ORGANISATIE. MET ONGEVEER EVENVEEL VRIJWILLIGERS, ZO'N 20 MUSEUM-DOCENTEN OP FREELANCE BASIS EN 14 (TIJDELIJKE) TAKE PART-NERS IS DE ORGANISATIE IN PERSONELE ZIN OP 'VOLLE KRACHT'

IN 2024 HEBBEN WE ONZE NIEUWE MISSIE EN VISIE, MET ALS TITEL *BRUGGEN BOUWEN VOOR VERBEELDINGSKRACHT*, UITGEWERKT IN BELEID VOOR DE PERIODE 2024-2027

DUURZAAMHEID, TOEGANKELIJKHEID, DIVERSITEIT, INCLUSIE EN GELIJKWAARDIGHEID VORMEN EEN RODE DRAAD IN DE VERSCHILLENDE PROGRAMMA'S EN GESPREKKEN DIE WE VOEREN

PERSONEEL

In 2024 waren er binnen de Dordrechts Museum Organisatie 120 medewerkers werkzaam, waarvan de meesten in vaste dienst. Er werken vrij veel medewerkers parttime. De totale formatie was 80 fulltime functies. De medewerkers voor bepaalde tijd zijn voornamelijk inhuurkrachten voor het team Beveiliging en Bewaking. Daarnaast worden er af en toe medewerkers ingehuurd ter ondersteuning van projecten.

Binnen de organisatie werken meer vrouwen dan mannen. De gemiddelde leeftijd is 50 jaar. Het ziekteverzuimpercentage lag rond de 5,4% in 2024. Naast het eigen personeel werken er ongeveer 125 vrijwilligers bij de Dordrechts Museum Organisatie en maken we gebruik van circa 20 museumdocenten op freelance basis.

Enkele medewerkers, waaronder de zakelijk directeur, hebben in 2024 de organisatie verlaten. Soms vanwege pensionering of omdat ze een andere baan hebben gevonden. Zonder uitzondering hebben we deze vacatures – soms met interimers – kunnen vervullen. Dat is bijzonder te noemen in een periode waarin de arbeidsmarkt krap is en alleen nog maar krappere zal worden.

In 2023 hebben we onze nieuwe missie en visie *Bruggen bouwen voor verbeeldingskracht* met elkaar vastgesteld. We zijn daarna aan de slag gegaan met de praktische doorvertaling ervan in meerjarige, zo meetbaar mogelijke, doelstellingen; op Dordrechts Museum Organisatie-niveau en vervolgens per locatie. In 2024 is dit project afrond in een OGSM-model, waarmee we de basis hebben gelegd voor een meerjarig beleidsplan (2024–2027) en concrete locatie-

en teamplannen. De nadruk ligt op de thema's Personeel, Publiek, Programmering & Collectie en Partners (de vier P's); met als doelstellingen het creëren van een inclusieve werkomgeving, het bieden van een betekenisvolle archief- en museumervaring voor een groot en diverser publiek door middel van een afwisselende programmering op basis van een meerstemmige collectie en het aantrekken van meer missieversterkende, maatschappelijke partners.

BEDRIJFSVOERING

Informatiebeheer en inrichting

We werken steeds beter met het kassasysteem dat begin 2022 is ingevoerd op alle locaties. Uiteraard zijn er nog altijd verbeteringen mogelijk, bijvoorbeeld op het gebied van gegevensregistratie van bezoekers die een kaartje kopen aan de kassa. Deze gegevens zijn belangrijk om de werking van het culturele doelgroepenmodel verder te vullen. Daarnaast is er veel tijd gestopt in de voorbereiding van de gemeentelijke overstap naar MS Teams en de geleidelijke uitfasering van de netwerkschijven.

In 2023 is op verschillende van onze locaties mede in het kader van duurzaamheid gestart met vervangen van lampen op zaal door LED-verlichting; daar is in 2024 mee verder gaan.

Museumwinkels

Het winkelassortiment van het Dordrechts Museum is vooral op kunst en cadeaus gericht (uitgebreide boekencollectie, glaswerk, woondecoratie, kinderartikelen en eigen collectie). Het assortiment van de winkel van Huis Van Gijn is voornamelijk gericht op nostalgie (huishoudelijk, speelgoed, boeken etc.).

Al in 2021 is gestart met het ontwikkelen van een Museum Shop-huisstijl en -collectie, *custom made* artikelen geïnspireerd op de vaste collectie van het Dordrechts Museum. De Museum Shop profileert zich in de markt met een eigen collectie om de consument te verleiden tot een bezoek aan de museumwinkel, los van het bezoeken van het Dordrechts Museum. Dit is nog steeds een succesvol concept. Daarnaast hebben we ons aangesloten bij de Dutch Museum Gift Shop,

DORDRECHTS
MUSEUM
SHOP

'Custom made' LIBERTÉ! Museum Shop-artikelen

een overkoepelende webshop waar verschillende musea hun mooie en bijzondere producten aanbieden. Het Dordrechts Museum verkoopt uitsluitend de eigen collectie in de webshop, een uniek assortiment.

Horeca

De horecaruimtes in het Dordrechts Museum worden verhuurd aan Art & Dining. Art & Dining beschikt over een restaurant, een auditorium (de Schouman-zaal), een wijnbar, een salon voor private dining (de Van Strij-salon), een serre en een terras met uitzicht op de prachtige eeuwenoude platanen. De ruimtes zijn geschikt voor het ontvangen van grote groepen. Op de locaties Huis Van Gijn en Hof van Nederland exploiteren we een wat meer bescheiden maar zeer gewaardeerde horeca met eigen mede-

werkers en vrijwilligers. Door de charmante inrichting en de gastvrije ontvangst ontstaat er een warme sfeer die de beleving voor bezoekers versterkt.

DIVERSITEIT, INCLUSIE EN GELIJKWAARDIGHEID (DIG)

Musea zijn plekken waar verbeelding en fantasie geprikkeld worden en het gesprek op gang wordt gebracht; de plek bij uitstek dus om bij te dragen aan de totstandkoming van een inclusievere samenleving en gedachtengoed. Musea willen er voor iedereen zijn, maar in een snel veranderende maatschappij is het vandaag de dag een uitdaging om aan alle verschillende perspectieven, verhalen en geluiden gehoor te geven. Diversiteit is essentieel voor dit bredere perspectief, niet alleen omdat het voor een

Serre van Art & Dining
foto Bram Vreugdenhil

inclusievere sector zorgt, maar ook omdat wij hierdoor hogere kwaliteit kunnen bieden aan onze bezoekers.

Al enkele jaren is het Dordrechts Museum aangesloten bij het landelijke samenwerkingsverband Musea Bekennen Kleur. Doelstelling van Musea Bekennen Kleur is om erfgoedinstellingen duurzaam te verenigen in hun streven om diversiteit en inclusie te verankeren in het DNA van de erfgoedsector.

Ons hogere doel is dat inclusief beleid zichtbaar en voelbaar is, in programma's, in samenwerkingen (partners), in de samenstelling van ons publiek, in de wijze waarop we communiceren en uiteindelijk ook in de opbouw van ons personeelsbestand. Daarnaast vervullen we een actieve rol in het lopende externe onderzoek naar het koloniaal verleden van de stad

Dordrecht en zijn we samenwerkingsprojecten gestart met het Wereldwijven Atelier en de Indische en Molukse gemeenschap in Dordrecht.

De Werkgroep Toegankelijkheid heeft zich ook in 2024 weer ingezet om de toegankelijkheid van onze gebouwen te bevorderen door onder andere de bewegwijzering in het Dordrechts Museum te verbeteren, opritten te plaatsen voor bezoekers in een rolstoel, het verbeteren van de publieksbegeleiding en de websites nog toegankelijker te maken voor bezoekers met een visuele beperking. De leden van het MT hebben workshops gevolgd op het terrein van inclusie, gelijkwaardigheid en *secure base*, een filosofie die door de gemeente Dordrecht is omarmd en waarbij de groei en ontwikkeling van de medewerkers in een veilige omgeving op de eerste plaats staan.

Bevorderen van toegankelijkheid in de breedste zin van het woord
foto Bram Vreugdenhil

SPONSOREN EN FONDSSEN

STICHTING BEDRIJFSVRIENDEN

DORDRECHTS MUSEUM

De Stichting Bedrijfsvrienden Dordrechts Museum (BDM) heeft als doel de bekendheid van het Dordrechts Museum te vergroten. De stichting richt zich daarbij primair op ondersteuning door het bedrijfsleven en verwerft haar middelen uit bijdragen van aangesloten bedrijfsvrienden. Het begon in 1994 met een dertigtal kunstminnende Dordtenaren; eind 2024 heeft de BDM ongeveer 110 leden (Cuyp-vrienden, Scheffer-vrienden, Van Strij-vrienden en Art2B-vrienden). Behalve financiële ondersteuning bij de verwerving van belangrijke kunstwerken geeft de BDM – gevraagd en ongevraagd – advies; of het nu gaat om financiën, juridische kennis of bedrijfsvoering. In 2024 is een belangrijke bijdrage gedaan aan de olieverfschets *Bloedbad op het Forum Romanum, vermoedelijk de moord op keizer Galba* (circa 1810-1820) van Théodore Géricault die te zien was op te tentoonstelling *LIBERTÉ! Ary Scheffer & de Franse Romantiek*. Het bestuur van de stichting vergadert iedere twee maanden met de directie van de Dordrechts Museum Organisatie.

VERENIGING DORDRECHTS MUSEUM

De Vereniging Dordrechts Museum (VDM) stond aan de basis van het Dordrechts Museum. Het delen van de liefde voor de kunst was vanaf het begin – 1842 – even belangrijk als het verzamelen van kunstwerken. De vereniging droeg de museumorganisatie eind jaren zeventig van de vorige eeuw over aan de gemeente Dordrecht, maar is sindsdien altijd nauw betrokken geble-

ven bij de collectie en tentoonstellingen.

De meer dan 1.100 leden van de vereniging zijn voor het Dordrechts Museum onmisbare ambassadeurs. Velen van hen zetten zich ook in als vrijwilliger binnen de organisatie. De collectie inspireert de vereniging tot het bijna maandelijks organiseren van uiteenlopende activiteiten. Daarnaast draagt de VDM financieel bij aan de uitgave van het museumtijdschrift *Culture* en bekostigt ze de Schefferprijs. In 2024 is in het kader van de tentoonstelling *LIBERTÉ!* een mooie bijdrage gedaan aan de olieverfschets *Bloedbad op het Forum Romanum, vermoedelijk de moord op keizer Galba* (circa 1810-1820) van Théodore Géricault.

STICHTING DORDRECHTS MUSEUM FONDS

De Stichting Dordrechts Museum Fonds is de steunstichting van de Dordtse musea, waarin giften, schenkingen en nalatenschappen bijeengebracht worden. Het fonds biedt de mogelijkheid om vanaf een bepaald bedrag een fonds op naam op te richten binnen de stichting. Een fonds op naam geeft de schenker de mogelijkheid zich op een heel persoonlijke manier te verbinden met de Dordtse musea. De schenker bepaalt in samenspraak met het bestuur van het Dordrechts Museum Fonds de doelstelling van het fonds. Zo is er de mogelijkheid om bij te dragen aan aankopen, restauraties, onderzoek of bijvoorbeeld ondersteuning aan het jongerenproject *Take pART*. De schenker kiest een passende naam voor het fonds; dat kan de eigen naam zijn, de naam van een dierbare of een naam die past bij de inhoud van de ondersteuning.

Het Dordrechts Museum Fonds kent momenteel de volgende fondsen op naam:

- Van Wageningen & Van Goor Fonds, dat zich specifiek richt op de ondersteuning van Huis Van Gijn, waarbij de nadruk ligt op de uitbreiding van de collectie kunstnijverheid.
- Gemma Mentzel Fonds, met als doel de belangstelling van jonge mensen voor kunst en cultuur – en in het bijzonder de beeldende kunst – op te wekken en te bevorderen.

VRIENDENLOTERIJ

Op 12 maart 2024 werd het museum verrast door de VriendenLoterij met een prachtige cheque. Het Dordrechts Museum is nu vaste partner van de VriendenLoterij voor een bedrag van € 250.000 per jaar. Femke Hameetman: 'Hier kunnen we hele mooie dingen mee doen. We gaan mensen in Dordrecht nog trotser maken. Dit is een maatschappelijke investering, waarmee we ook nog meer bezoekers van buiten Dordrecht naar de stad kunnen trekken. Ik heb er heel veel zin in.'

STICHTING DO FELKERS-SNIJDERS

De Do Felkers-Snijders Stichting is een fonds op naam en werd op 14 november 2012 opgericht. De stichting heeft tot doel het Dordrechts Museum en Huis Van Gijn te ondersteunen, waarbij de nadruk ligt op aankopen ten behoeve van het Dordrechts Museum.

SPONSOREN

Koninklijke Van der Wees Groep en Lankhorst Ropes Dordrecht steunden het project *Rivier, boot, stad*.

FONDSSEN

Er is veel aandacht besteed aan het aanvragen van externe gelden ten behoeve van onder andere de programmering, het doen van aankopen, onderzoek en restauraties. In 2024 heeft de Dordrechts Museum Organisatie samengewerkt met de volgende fondsen en stichtingen:

- BPD Cultuurfonds
- Dioraphte
- Do Felkers-Snijders Stichting
- Erfgoedlijn Waterdriehoek, provincie Zuid-Holland
- Familie-Vereeniging Vriesendorp
- Fonds 21
- Gemma Mentzel Fonds
- Hendrik Mullerfonds
- het Cultuurfonds
- Institut Français
- M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
- Mondriaan Fonds
- NWO
- Ondernemersfonds Dordrecht
- Port of Rotterdam
- Turing Foundation
- Van Wageningen & Van Goor Fonds
- VriendenLoterij
- Zabawas

FINANCIEEL VERSLAG

Hieronder volgt het exploitatieoverzicht van de Dordrechts Museum Organisatie met de baten en lasten. Hierbij wordt de realisatie van 2024

afgezet tegen de begroting 2024 en vergeleken met de realisatie van 2023. Na het financiële overzicht volgt de toelichting.

EXPLOITATIE	REALISATIE	BEGROTING	REALISATIE
Baten	2024	2024	2023
Entree	1.010	1.223	1.026
Winkel	174	240	232
Horeca	309	288	280
Fondsen	853	929	1.695
Archief	445	430	430
Overig	174	169	88
Bijdrage gemeente	10.656	9.440	10.497
Totaal	13.621	12.719	14.248

Lasten	2024	2024	2023
Salaris	7.211	6.672	6.568
Kapitaallasten	1.175	1.023	1.066
Algemeen	319	384	265
Gebouwkosten	2.630	2.673	3.127
Facilitair	1.154	703	754
Collectiefunctie	153	134	104
Aankopen	249	256	2.032
Programmering	1.451	1.627	1.117
Publiekszaken	562	530	501
Totaal	14.904	14.002	15.534
Saldo bedrijfsvoering	-1.283	-1.283	-1.286
Vrijval reserve	1.650	1.650	1.960
Dotatie reserve	367	367	674
Saldo	0	0	0

BATEN

De opbrengsten uit entree zijn uitgekomen op € 1.000.000 en zijn conform de realisatie van 2023. Ten opzichte van de begroting komen de entreeopbrengsten lager uit, omdat in de begroting met een hoger bezoekersaantal was gerekend. Door een toeslag te vragen bij de tentoonstelling *LIBERTÉ!* worden de lagere entreeopbrengsten voor een deel gecompenseerd. In 2024 waren er in totaal 129.994 bezoekers voor alle drie de musea en het archief, terwijl dat er in 2023 135.574 waren. Het Dordrechts Museum heeft het afgelopen jaar 77.553 bezoekers ontvangen, wat lager was dan in 2023. Hof van Nederland daarentegen liet een mooie stijging zien en kwam uit op 19.486 bezoekers. Voor Huis Van Gijn en het Regionaal Archief Dordrecht zijn de aantallen nagenoeg gelijk gebleven met respectievelijk 31.098 en 1.857.

De opbrengsten van de winkel waren minder dan begroot, wat een gevolg was van de lagere bezoekersaantallen en een te optimistische begroting. Bij de horecaopbrengsten is wel een mooie stijging gerealiseerd, met name veroorzaakt door de eigen horeca bij Hof van Nederland en Huis Van Gijn. De horeca in het Dordrechts Museum is uitbesteed en hiervoor wordt een vaste vergoeding ontvangen.

Bijdragen van fondsen, bedrijfsvrienden en particulieren waren weer genereus en zorgden voor € 853.000 aan opbrengsten. In 2023 waren de opbrengsten van fondsen een stuk hoger vanwege bijdragen voor de aankoop van een schilderij van Samuel van Hoogstraten. Opbrengsten van het archief bestaan uit een vaste vergoeding van omringende Drechtsteden voor de dienstverlening van het Regionaal Archief Dordrecht en een klein deel uit leges.

Horeca in het Dordrechts Museum
foto Bram Vreugdenhil

De overige opbrengsten zijn een verzameling van vergoedingen voor onder andere rondleidingen, restauraties en opbrengsten Stadsdepot. De bijdrage van de gemeente Dordrecht is uitgekomen op € 10.600.000 en was daarmee iets hoger dan in 2023 toen de bijdrage € 10.500.000 bedroeg. De begrote bijdrage van de gemeente komt uit de meerjarenbegroting. De realisatie van de bijdrage ligt hoger, omdat de opbrengsten lager waren en de kosten hoger dan begroot.

De totale opbrengsten zijn in 2024 uitgekomen op € 13.600.000 en waren daarmee € 900.000 hoger dan begroot, voornamelijk veroorzaakt door een gestegen bijdrage van de gemeente. Ten opzichte van 2023 waren de totale opbrengsten in 2024 € 600.000 lager, mede veroorzaakt door hogere fondsbijdragen in 2023 voor de aankoop van de Van Hoogstraten.

LASTEN

De salarissen waren vorig jaar in totaal € 7.200.000 en zijn ten opzichte van 2023 fors gestegen door met name de indexaties over de lonen. De kapitaallasten hebben betrekking op rentelasten en afschrijvingen op investeringen. Algemene lasten bestaan uit startstipendia, de regeling *Kunst in de Openbare Ruimte* en de kosten voor het project *Rivier, boot, stad*. Met name de kosten van het laatste project waren lager dan begroot.

De gebouwkosten hebben betrekking op onder meer het verbruik van installaties en elektriciteit voor licht, warmte en luchtvochtigheid. De facilitaire kosten hebben betrekking op bijvoorbeeld ICT, inkoop, beheer en onderhoud. Ten opzichte van de begroting en 2023 waren de

facilitaire kosten in 2024 een stuk hoger door een eenmalige desinvestering van € 300.000 op installaties. De kosten voor de collectiefunctie bestaan uit restauraties, conservering en kosten archief. De kosten van aankopen hebben betrekking op schilderijen, kunstwerken en tekeningen. De kosten van aankopen in 2023 waren een stuk hoger door de verwerving van een schilderij van Samuel van Hoogstraten. De kosten van programmering hebben te maken met de uitgaven voor verschillende tentoonstellingen zoals *LIBERTÉ!*, *Kunst voor de kost* en *KISS MY SOUL*. De lagere lasten voor programmering ten opzichte van de begroting komen, doordat de kosten voor het restauratieproject van de goudleerkamer in Huis Van Gijn voor een deel pas in 2025 worden geboekt. De kosten voor publiekszaken hebben betrekking op onder andere marketing, communicatie,

Samuel van Hoogstraten, *Lezende jongeman in een Renaissance-paleis*, circa 1662-67

campagnes en rondleidingen. Ook bij de kosten van publiekszaken is het duidelijk merkbaar, dat de tarieven voor de verschillende producten en diensten al langer aan het stijgen zijn.

De totale lasten waren over 2024 in totaal € 14.900.000 en zijn € 900.000 hoger dan begroot. Met name de loonkosten en de facilitaire kosten zorgden voor een overschrijding. Ten opzichte van 2023 zijn de kosten in 2024 € 600.000 lager uitgekomen, mede veroorzaakt door de aankoop van de Van Hoogstraten in 2023.

OMBUIGINGEN

De gemeente Dordrecht heeft net als vele andere gemeenten te maken met het ravijnjaar 2026, waarbij minder gelden uit het gemeentefonds beschikbaar komen. Omdat de bijdrage voor Dordrecht minder wordt, is er door

gemeente een lijst met verschillende maatregelen opgesteld om kosten te besparen. Ook de Dordrechts Museum Organisatie staat op deze lijst en is dus gevraagd een bijdrage aan de besparingen te leveren. Hierbij zijn door de organisatie al in de begroting 2025 scherpe keuzes gemaakt op bedrijfsvoering en programmering, en is bijvoorbeeld besloten om per 1 juni 2025 op dinsdag voor het publiek in het Huis Van Gijn en Hof van Nederland dicht te gaan. Daarnaast zet de organisatie in op het verhogen van de inkomsten en wordt er gestuurd op het verhogen van de gemiddelde opbrengst per bezoeker. Daarnaast vinden er gesprekken met de Raad van Advies, de Vereniging Dordrechts Museum en de Stichting Bedrijfsvrienden Dordrechts Museum plaats om te bepalen hoe we als culturele organisatie deze ontwikkelingen het beste het hoofd kunnen bieden.

Fotografie van de collectie in Huis Van Gijn
foto Peter den Ouden

GOVERNANCE CODE CULTUUR

Daar waar van toepassing als gemeentelijke instelling past de Dordrechts Museum

Organisatie de Governance Code Cultuur toe:

- De gemeenteraad vormt in feite de raad van toezicht die via de gemeentelijke begroting en jaarrekening financieel toezicht houdt. Daarnaast is de Cultuurnota die iedere vier jaar wordt vastgesteld, een belangrijke pijler op het gebied van cultuur in de stad en daarmee een stuurinstrument van de gemeenteraad voor de Dordrechts Museum Organisatie.
- Er bestaat daarnaast een Raad van Advies die de directie gevraagd en ongevraagd (niet bindend) adviseert op een aantal terreinen. De leden van de Raad van Advies ontvangen geen vergoeding.
- De directie voert regelmatig overleg met zowel het bestuur van de Vereniging Dordrechts Museum als het bestuur van de Stichting Bedrijfsvrienden Dordrechts Museum. De directie is adviseur van deze besturen en geen formeel onderdeel van deze besturen.
- Interne controles, kascontroles en functiescheidingen in bestel- en betaalprocessen zijn ingericht conform de gemeentelijke standaarden en onderdeel van de gemeentelijke accountantscontrole.
- Het gemeentelijk vastgoedbedrijf draagt als eigenaar zorg voor de museale panden en archiefbewaarplaats en samen met de Dordrechts Museum Organisatie voor de klimaatinstallaties.
- Het beloningsbeleid van de directie volgt, net als voor alle betaalde medewerkers,

de gemeentelijke CAO. De directie is in vaste dienst bij de gemeente Dordrecht.

- Nevenfuncties van de artistiek directeur in 2024 waren bestuurslid van het Vermogensfonds Zabawas, lid van het Comité van Aanbeveling van Merwe's Oratorium Vereniging Dordrecht, lid van het Dordts Cultuurteam met de directeuren van de (middel)grote cultuurinstellingen van Dordrecht en lid van het Comité van Aanbeveling voor de uitgave Dudok van Heel bij het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde.
- Nevenfunctie van de zakelijk directeur in 2024 was voorzitter van de Stichting Dordrechts Museum Fonds. Samen met twee andere bestuursleden van buiten de organisatie vormen zij gedrieën het bestuur van deze stichting die tot doel heeft schenkingen, eventuele nalatenschappen en fondsen op naam voor de musea mogelijk te maken.
- Nevenfunctie van de teamleider Collectie & Onderzoek in 2024 was medebeheerder van het Witsenhuis in Amsterdam.
- Nevenfuncties van de teamleider Archief – gemeentearchivaris in 2024 waren lid van de Commissie Benoemen van de Openbare Ruimte van de gemeente Dordrecht, lid van de Activiteitencommissie van de Vereniging Oud-Dordrecht en lid van de Adviescommissie Archieven van de Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden.
- Er hebben zich in 2024 geen dilemma's voorgedaan rondom belangenverstrengeling.

RAAD VAN ADVIES

De Raad van Advies is een groep vaste onafhankelijke en objectieve personen die als doel heeft om de directie het beste uit zichzelf te laten halen. De Raad van Advies brengt waardevolle kennis, ervaring en een netwerk in en voelt zich verbonden met de Dordrechts Museum Organisatie. Zo buigt de Raad van Advies zich samen met (de directie van) het Dordrechts Museum over de vraag hoe we cultuurliefhebbers van alle leeftijden uit heel Nederland en daarbuiten betrekken bij onze organisatie, nu en in de toekomst. Hun blik, het brede kennisveld en netwerk en de inbreng van nieuwe gezichtsvelden dragen bij aan het scherpen van de geest en het nemen van beter gewogen beslissingen. Bij de samenstelling is rekening gehouden met een zo groot mogelijke spreiding in deskundigheid en maatschappelijke kennis.

In 2024 is de Raad van Advies vier keer bij elkaar gekomen voor een regulier overleg. Onder andere is gesproken over de uitwerking van de missie en visie van de Dordrechts Museum Organisatie en de verwachte gemeentelijke ombuigingen voor 2026. Volgens het in 2022 vastgelegde rooster van aftreden is de heer Bernard Wientjes in juni 2024 afgetreden en vervangen door de heer Focco Vijselaar.

De Raad van Advies bestaat uit de volgende leden:

Drs. Marja van Bijsterveldt
burgemeester en oud-minister

Drs. Lisette Pelsers
(oud)-directeur Kröller-Müller Museum

Drs. Monique de Vos
partner Chasse Executive Search

Drs. Focco Vijselaar
algemeen directeur VNO-NCW

9

FACTS & FIGURES

PROGRAMMERING	AANTAL
Presentaties	3
Tentoonstellingen	10

COLLECTIE	AANTAL OBJECTEN
Verwervingen	264
Aankopen	19
Schenkeningen	237
Bruiklenen	8
Restauratie en conservering	2.430
Schilderijen	78
Werken op papier	300
Regionaal Archief Dordrecht	2.000
Archeologie	52

DIGITALISERING COLLECTIE	SCHATTING IN PROCENTEN
Dordrechts Museum	95
Huis Van Gijn	50
Archeologie	65
Regionaal Archief Dordrecht	60

FACTS & FIGURES

PUBLIEK	BEZOEKCIJFERS
Tentoonstellingen	129.994
Dordrechts Museum	77.553
Huis Van Gijn	31.098
Hof van Nederland	19.486
Studiezaal Regionaal Archief Dordrecht	1.857
Onderwijs	11.108
Primair onderwijs	3.357
Voortgezet onderwijs	2.356
Overig onderwijs	5.385
Activiteiten	7.362
Publieksbereik	731.973
Bezoek websites	676.969
Volgers sociale media	54.769
Free publicity	235
BEDRIJFSVOERING	AANTAL
Medewerkers	120
Aantal fte	80
Percentage ziekteverzuim	5,4
Vrijwilligers	125

BIJLAGE

VERWERVINGEN 2024

SCHENKINGEN

Michael Dean

I want me kids to have the same, 2013
gekleurd cement, ca. 60×60×75 cm
Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Michael Dean

Untitled, 2012
pen op papier, 29,7×21 cm
Dordrechts Museum, schenking particuliere
collectie, 2024

Rein Dool

Sicilië, 1969
tempera en olieverf op doek
Dordrechts Museum, schenking particuliere
collectie, 2024
DM/O24/1574

Afra Eisma

Kettlebells, 2019
geglazuurd keramiek, 30×30×30 cm
Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Afra Eisma

Tandentafel, 2017
geglazuurd keramiek, 10×30 cm
Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Afra Eisma

The cave, 2019
geglazuurd keramiek, 22,5×28 cm
Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Afra Eisma

Tongenkastje, 2017
geglazuurd keramiek, 50×5×5 cm
Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Hendrik Gielenberg

Zes dinerlepels en zeven dinervorken, 1749
Zilver, verschillende afmetingen
Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
2024
20160

Afra Eisma, Tongenkastje, 2017

Goedewagen

Twee gedenkorden, 1930 en 1961
aardewerk, verschillende afmetingen
Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
2024
20151 en 20152

Theodora Willemijntje Groenhart

Diverse proefstukken naaiopleiding, 1900
Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
2024
20208 tot en met 20214

Klaas Gubbels

Tafel, 1985
acryl op doek, 100×75 cm
Dordrechts Museum, schenking particuliere
collectie, 2024
DM/024/1581

Rory Pilgrim

The bird moment, 2021
olieverf, collage en krijt op paneel, 30×22,5 cm
Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Joop Puntman

Dordrecht, circa 1970-1990
keramiek
Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
2024

Nicolaas Johannes Roosenboom

*Schaatsers bij een koek-en-zopie-tent met de
stad Dordrecht op de achtergrond*, 1820
olieverf op doek, 62,5×93,3 cm
Dordrechts Museum, schenking particuliere
collectie, 2024
DM/024/1582

Jan Sluijters

Jantje met sinaasappel, 1920
olieverf op doek, 116,5×104,7 cm
Dordrechts Museum, schenking particuliere
collectie, 2024
DM/023/1522

Willy Sluiter

*Schelpenvisser met paard en wagen op het
strand*
gouache op papier, 228×292 mm
Dordrechts Museum, schenking particuliere
collectie, 2024. Ter herinnering aan dokter
J.G. Moltzer, huisarts in Dordrecht
DM/024/T2072

Willem Steenbus

Cabaret, 1750
tin, 2,6×31×30,7 cm
Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
2024
20220

Evi Vingerling

Untitled, 2019
silicagouache op doek, 160×210 cm
Dordrechts Museum, schenking van de
kunstenaar, 2024

Carel Visser

Compositie, 1994
houtsnede
Dordrechts Museum, schenking van
Maartje Wildeman, ter nagedachtenis aan
Gerrit Wildeman, 2024
DM/024/P2332

Carel Visser

Roos, 1994

houtsnede

Dordrechts Museum, schenking van
Maartje Wildeman, ter nagedachtenis aan
Gerrit Wildeman, 2024

DM/024/P2333

Evelyn Taocheng Wang

Het licht is rond, 2023

fotografie

Dordrechts Museum, schenking van de
kunstenaar, 2024

DM/024/P2328 tot en met DM/024/P2330

Evelyn Taocheng Wang, *Het licht is rond*, 2023

Evelyn Taocheng Wang

Thousand golden rays of Konditorei

Heinemann, 2020

olieverf op doek, 75×55 cm

Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Evelyn Taocheng Wang

Untitled, 2020

olieverf op doek, 75×55 cm

Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Agnes Waruguru

Untitled, 2023

aquarel en pastel op papier, 66×50 cm

Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Agnes Waruguru

In reality, dreaming of palms, 2020

acryl, pastel en inkt op doek, 152,5×137 cm

Dordrechts Museum, schenking Van Valen
Beheer BV, 2024

Steef Wijnhoven

Dode kneu

Dordrechts Museum, schenking van
Maartje Wildeman, ter nagedachtenis aan
Gerrit Wildeman, 2024

DM/024/1576

Willem Witsen

Gezicht op het Oosterpark, circa 1891-1893

olieverf op doek, 71,4×101,5 cm

Dordrechts Museum, schenking particuliere
collectie, 2024

DM/023/1521

Diverse kunstenaars

De kunst in nood, zes delen, 1933
 inkt op papier, 320×255×40 mm
 Dordrechts Museum, schenking particuliere
 collectie, 2024
 DM/024/P2088

Anoniem

Dienstbodejapon, 1875
 Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
 2024
 20190

Anoniem

*Diverse objecten, onder andere huishoud-
 textiel, kleding, kledinghangers, hoeden,
 parasols, penningen en speelgoed*
 Huis Van Gijn, schenking erven
 H.J.J. de Joncheere, 2024

Anoniem

*Diverse Dordtse objecten, zoals herinnerings-
 spelden, reclamespeldjes, buttons, een asbak,
 een bierglas, lepels, een Nederlandse vlag,
 een schaalpje, een schotel en een sleutel-
 hanger*
 Verschillende materialen en afmetingen
 Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
 2024

Anoniem

Diverse kookvormen en suikervormpjes
 verschillende materialen en afmetingen
 Huis Van Gijn, schenking particuliere col-lectie,
 2024

Anoniem

*Set van vijf kristallen menukaarthouders, een
 zoutvaatje en een vleeshamer*
 verschillende materialen en afmetingen
 Huis Van Gijn, schenking particuliere col-lectie,
 2024
 20186 en 20187

Anoniem

Zilveren miniatuur brandweerwagen, 1908
 zilver en hout
 Huis Van Gijn, schenking particuliere collectie,
 2024
 20141

Anoniem

*Geborduurde bandjes voor het bergen en
 tonen van lakens en servetten*, circa 1850-1900
 textiel, verschillende afmetingen
 Huis Van Gijn, schenking de heer C. Rodenburg,
 2024

Anoniem

Hoed in hoedendoos
 verschillende materialen en afmetingen
 Huis Van Gijn, schenking H. Dijkstra, 2024

Anoniem

*Circa 140 vondsten, grotendeels uit de binnen-
 stad van Dordrecht*
 verschillende materialen en afmetingen
 Archeologie, schenking Cees van der Esch,
 2024

Anoniem

*Twee kannen van de opgraving bij Huis te
 Merwede, Dordrecht*
 steengoed
 Archeologie, schenking John G. Boehme, 2024

AANKOPEN

Johannes Bonket

Friese doorlopers en boeken, 1788-1838

aquarel op papier

Dordrechts Museum, aankoop 2024

DM/024/T2069

Théodore Géricault

De moord op keizer Galba, 1811-1812

olieverf op doek, 50,5×64 cm

Dordrechts Museum, aankoop met steun van de Bedrijfsvrienden Dordrechts Museum, de VriendenLoterij en de Vereniging Dordrechts Museum, 2024

DM/024/1567

Abul Hisham

Another day, 2024

acryl en gipspoeder op doek en paneel, 200×130 cm

Dordrechts Museum, aankoop van de kunstenaar (uit het Schefferfonds Vereniging Dordrechts Museum), 2024

DM/024/1579

Frieda Hunziker

Nuit Mexicaine, 1963

olieverf op doek, 100×150,2 cm

Dordrechts Museum, aankoop 2024

DM/024/1580

Frederik Hendrik Kaemmerer

Ophangen van de was, Scheveningen, circa 1855-1864

olieverf op paneel, 38×24,5 cm

Dordrechts Museum, aankoop 2024

DM/024/1569

Juul Kraijer

Untitled, 2016-2018

houtskool op papier, 1390×1102 mm

Dordrechts Museum, aankoop van de kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds, 2024

DM/024/T2070

Fiona Lutjenhuis

Paradise no. 2, 2024

caseïne en pigmenten op hout, 183×230×4 cm

Dordrechts Museum, aankoop met steun van het Mondriaan Fonds, 2024

DM/024/1585

Antonio Mancini

Vrouwelijk naakt

olieverf op keramiek, 23 cm

Dordrechts Museum, aankoop 2024

DM/024/1571

Ronald Ophuis

Dounia and Haziem, 2022-2023

olieverf op doek, 140×90 cm

Dordrechts Museum, aankoop met steun van het Mondriaan Fonds, 2024

DM/024/1547

Antonio Mancini, *vrouwelijk naakt*, beschilderd bord
foto Studio Roodenburgh

Ronald Ophuis

Olive tree, Palestine, 2016-2023
 olieverf op papier, 500×650 mm
 Dordrechts Museum, aankoop met steun van
 het Mondriaan Fonds, 2024
 DM/024/T2071

Andrei Roiter

Green library, 2024
 acryl op doek, 91×56 cm
 Dordrechts Museum, aankoop 2024
 DM/024/1568

Maria Roosen

Liefdesappels, 2016-2017
 glas, 18×10 cm en 8×15 cm
 Dordrechts Museum, aankoop met steun van
 het Mondriaan Fonds, 2024
 DM/024/S120

Thérèse Schwartze

Kardinaal, 1884
 olieverf op doek, 147,2×122,5×2,3 cm
 Dordrechts Museum, aankoop 2024
 DM/024/1564

Carl Martin Soya-Jensen

*Zuidersluisbrug vanaf de Achterhakkers in
 Dordrecht*, circa 1880-1900
 olieverf op doek, 31,2×53,4 cm
 Dordrechts Museum, aankoop 2024
 DM/024/1575

Johannes Martinus Steiger

*Herinneringsschild Dortsche Kruitschepen
 Vereniging Eendragt Maakt Magt 1869-1871*, 1871
 zilver, 28×25 cm
 Huis Van Gijn, aankoop met steun van het Van
 Wageningen & Van Goor Fonds, 2024

Evi Vingerling

The golden lick, 2023
 gouache op doek, 225×150 cm
 Dordrechts Museum, aankoop met steun van
 het Mondriaan Fonds, 2024
 DM/024/1546

Willem Witsen

Schaapherder, circa 1884-1887 (verso: Vrouw
 met kinderen op straat)
 krijt op papier
 Dordrechts Museum, aankoop 2024
 DM/024/T2076

Anoniem

Plaquette Hugo Repelaer, 1600-1700
 lood, 33×23×0,9 cm
 Huis Van Gijn, aankoop 2024
 19918

Anoniem

Gelegheidsglas Harmonie, 1775-1800
 glas, 18,8×7,8 cm
 Huis Van Gijn, aankoop 2024
 19836

Gelegheidsglas Harmonie
 foto Jørgen Snoep

BRUIKLENEN

Tina Blau

Aan de Noordendijk, Dordrecht (Molen De Nachtegaal)

olieverf op doek, 84,5×74,5 cm

Dordrechts Museum, bruikleen Broere Charitable Foundation, 2024

DM/024/1577

Philip van Dijk

Portret van Simon van Slingelandt (1664-1736), 1728

olieverf op doek, 85×65,5 cm

Huis Van Gijn, bruikleen particuliere collectie, 2024

Hadassah Emmerich

Botanical body bliss, 2022

olieverf op doek, 148×74,5 cm

Dordrechts Museum, bruikleen particuliere collectie, 2024

Meindert Hobbema

Boslandschap met een hengelaar en andere figuren bij een vijver, 1664

olieverf op paneel, 82,5×106,5 cm

Dordrechts Museum, bruikleen John & Marine van Vlissingen Fine Art, 2024

DM/024/1549

Isaac Israëls

Danspaar, circa 1929

olieverf op doek, 70,5×60×1,5 cm

Dordrechts Museum, bruikleen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Verworven door het Rijk via de kwijtscheldingsregeling, 2024

DM/020/1427

Antonio Mancini

De pompoen, circa 1872

olieverf op doek, 60×90 cm

Dordrechts Museum, bruikleen particuliere collectie, 2024

DM/024/1566

Willy Sluiter

Football, circa 1924-1928

gouache op karton, 85,5×81,8 cm

Dordrechts Museum, bruikleen Koninklijke

Nederlandse Voetbalbond, collectie

Dordrechtsche Football Club, 2024

DM/024/T2077

Pieter Verelst

Portret van een vrouw, mogelijk Elisabeth

Kievit, 1642

olieverf op paneel, 68×57,8 cm

Dordrechts Museum, bruikleen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2024

DM/024/1572

Pieter Verelst, *Portret van een vrouw, mogelijk Elisabeth Kievit*
foto Jørgen Snoep

Tina Blau, *Aan de Noordendijk, Dordrecht (Molen de Nachtegaal)*
bruikleen Broere Charitable Foundation, 2024

DORDRECHTS MUSEUM

HUIS
VAN
GIJN

regionaal
archief
dordrecht

mei 2025

Dordrechts Museum
Museumstraat 32
3311 XP Dordrecht
(078) 7708708

info@dordrechtsmuseum.nl
www.dordrechtsmuseum.nl

Tekst

Dordrechts Museum

Redactie

Teun de Bruijn

Fotografie

Jørgen Snoep, e.a.

Vormgeving

Jantijn van den Heuvel